

DIRVA

THE FIELD

Nr. 25
Kovo-March 27, 1958
Cleveland, Ohio

LIETUVOS NAUJIENŲ ATRANKA

Kultūrinės įstaigos Lietuvoje

Kultūros ministro pavaduotojas Černiauskas per Vilniaus radiją rinkimų proga pasakioje agitacinėje paskaitoje pasakojo, kaip kada Kaune, norint gauti knygų iš bibliotekos, reikdavo eiti į privačią Balošerio biblioteką ir ten mokėti 10 litų užstatą ir po 5 litus per mėnesį abonentinio mokesčio. Tiesa, buvusi V. Kudirkos vardo biblioteka, kurioje buvo galima skaityti knygas nemokamai, bet tik vietoje, nebuvę galima parsinešti namo. Iš viso Lietuvoje tada buvo tik 140 bibliotekų, o dabar esą 1700. O naudotis jų knygomis nemokamai esą savaime suprantamas dalykas.

Knygų Lietuvoje anksčiau būdavę leidžiami tik po 2-3 tūkstančius egz., o dabar jau leidžiama po 10 ir 20 tūkstančių ar dar po daugiau, ir išleidžiama jų kasmet apie 2,000 pavadinimų.

Teatrai anais laikais būvę tik du, o dabar devyni.

Čia yra nemaža teisybės, bet kad visa teisybė būtų aiški, reikia pridurti ir tai, ką ministro pavaduotojas nutyli.

Visų pirma, jis nutyli, kad dabar yra ne 1928 ir ne 1938, o 1958-ti metai, ir neturime palyginimo su tuo, kas Lietuvoje būtų buvę, jeigu "draugai iš rytų šalies" būtų palikę ją ramybėje. Antra, iš 1700 bibliotekų didelė dalis, kaip matyti iš dažnų nusiskundimų dabartiniuose laikraščiuose, yra tik iškabėlės ir šioš toks rinkinėlis niekam neįdomių propagandinių leidinių. (Net ir Lenino raštus, reikalingus tik šių laikų karjeristams, ne visos tos bibliotekos turi).

Tūkstančiai atskirų leidinių pavadinimų susidaro įskaičius lietuviškus ir net lenkiškus vadovėlius, visas politines brošiūras, ir instrukcijas apie kukurūzų auginimą ar panašias. Šių brošiūrų tikrai spausdinama po 20 ir daugiau tūkstančių ir jos statistikoje pakelia leidžiamų "knygų" skaičių. Vertingesnių knygų tiražas ir dabar svyruoja apie keletą tūkstančių. Per 20 metų skaitančių žmonių kiekis turėjo padidėti ir todėl suprantama, kad geresnių knygų greit pristinga.

Lietuvos teatrus skaičiuodamas ministro pavaduotojas sąmoningai mini tik Kauną ir Šiaulius, nutylėdamas, kad Kaune gi buvo du teatrai, nors laikinai dar ir vienoje patalpoje, kad Klaipėdoje buvo lietuviškas ir vokiškas teatras (ir dabar gi skaičiuoja Vilniuje esamą rusų teatrą), ir kad Vilniuj visada (ir lenkų laikais) buvo du teatrai. Panevėžyje ir Marijampolėje jau tada buvo galvota apie teatrų steigimą ir ligi šiol jie tikriausiai jau būtų buvę.

Per beveik 20 metų teatrų skaičius iki devynių pašoko ne nuo dviejų, o nuo šešių ar septynių. Vietoj vokiško teatro Klaipėdoj atsirado rusiškas Vilniuj. Klaipėdoj ir Šiauliuose teatrai yra tik perkeltas ten iš ten veikusio lietuviško teatrų tęsinys. Kaune dramos teatro dalis išskirta ir iškelta į "Metropolitain" kino patalpas (tik pernai žmoniškiau tepritaikintas) ir taip virto atskiru ("Jaunojo žiūrovo") teatru, užtat opera ir baletas išsikėlė į Vilnių, ir ten buvusias teatro patalpas. Dramos teatras (didžia dalimi iš Kauno) persikėlė į buvusį Liutnės teatrą Vilniuje (Gedimino g. 6). Kaune liko dramos ir operetės nuotrupos, iš kurių ilgainiui susidarė

tai, kas vadinama muzikiniu teatru (rodo (dramas ir vieną kitą operą). Panevėžio teatras jau buvo beturįs savo užuomazgą dar prieš karą. Visai naujas, bet ir tas tik prieš pusantų metų pradėjęs reguliariai veikti — tai Marijampolės teatras.

Tiesa, dabar yra dar Švedo ansamblis. Filharmonija, pagaliau visų teatrų personalas ir galimybės didesnės, nes tiems dalykams su lėšomis nesivaržoma, tačiau tos lėšos negi yra kieno nors dovana: jos tų pačių žmonių uždirbtos naujamajai klasei išlaikyti.

KAUNIEČIŲ UZDARBIŲ PAKILIMAS

Skelbiama, kad Kaune per trejus metus vidutinis metinis darbininko atlyginimas pakilęs 1,200 rublių, tai yra 100 rublių per mėnesį, arba, kalbant suprantamiau — po kilogramą (2,2 svarai) sviesto per savaitę. Ta, per trejus metus pasiekta pažanga, nėra atlyginimų pakėlimo, o tik darbininkų darbo našumo padidėjimo vaisius: jei sugebėjo ar prisipaūdė daugiau padirbti, tai gavo atitinkamai daugiau užmokesčio, kaip ir kiekvienoj "piece-work" sistemoj.

GAMINS NENDRIŲ CUKRŲ

Panevėžio cukraus fabrikas, baigęs runkelių perdirbimo sezoną, šiomis dienomis vėl pradeda darbą, nes gauna cukrinių nendrių pusfabrikačių, kuriuos baigs perdirbinėti į cukrų.

PUIKI GYVENVIETĖ...

Kovo 16 d. rinkimų proga Griškių kartono fabriko darbininkų vardu buvo džiaugiamasi, kokią jie puikią gyvenvietę savo jėgomis pasistatę: 35 namai, juose 88 butai, tų visų butų plotas — 2,200 kvadr. metrų. Vadinasi, butas po 25 kv. metrus. Net ir pagal sovietines normas toks butas permažas gyventi trimis žmonėmis, nes jau nebeįeina kiekvienam po 9 metrus...

Tačiau 22 fabriko administracijos pareigūnai pasistatė po namus, kurių vidutinis gyvenamasis plotas jau daugiau dvigubai didesnis — po 55 kv. metrus.

IŠPLĖSTAS GUBERNIJOS KRAKMOLO FABRIKAS

Šiaulių priemiestyje, Gubernijoje buvęs krakmolo ir sirupo fabrikas dabar kasdien perdirbąs 100 tonų bulvių ir pagamina 20 tonų krakmolo ir sirupo. Statomas kitas skyrius, kuris gaminsiąs kukurūzų krakmolą. Tame skyriuje busia perdirbama kasdien po 50 tonų kukurūzų.

GYDYTOJAS IŠRADEJAS

Gydytojas Vytautas Paškevičius, Vilniaus III ligoninės radiologijos kabineto (Mindaugo g.

30) vedėjas, išrado naują prietaisą atidarinėti ir perpilti radioaktyvioms medžiagoms iš ampulių, apsaugant nuo jų spinduliavimo pavojaus. Prietaisas pripažintas tinkamas Maskvoje ir jau esą įsakyta pradėti gaminti didesnius jo kiekius.

PATOGIAU KELIAUTI, BET TIK Į MASKVĄ

Tiesioginių traukinių kelinė iš Vilniaus į Maskvą sutrumpinama keturiomis valandomis, ir traukiniai iš Vilniaus nuo šiol išeis pavakariais, po darbo valandų.

Be to, traukinyje iš Karaliaučiaus į Maskvą nukreipiamas per Tilžę, Šiaulius, Panevėžį. Kitas patobulinimas — biletus bus galima pirkti ten ir atgal, ir juos galima pirkti net ir pačiuose traukiniuose (Visai kaip Amerikoje?).

VISAM PASAULY

• Prez. Eisenhoweris pasiuntė kongresui pasiūlymą prailginti nedarbo pašalpų mokėjimo laiką 50%. Ši programa vyriausybei kaštuos apie 500-600 mil. dolerių. Ji turėtų įsigaliooti balandžio 1-d.

• Vakarų Vokietijos parlamentas po keturias dienas trukusių karštų ginčų nutarė savo karių apginkluoti atominiiais ginklais.

• Saudo Arabijos karalius Saudas dalį savo absoliutinės galios pervedė savo broliui princui Faisalui. Egiptiečiai tai laiko dideliu Nasserio laimėjimu, nes po Jungt. Arabų Respublikos įkūrimo vyksta stiprios varžybos tarp abiejų kraštų valdovų, kuriuos, kaip sakoma, Faisalas palaikys Nasserio pusę. Tačiau Washingtono sluoksniui sako, kad ši permaina tereišikanti ženklą, jog broliai parodą vieningumą sunkiais laikais.

• Indonezijos sukilėliai apkalino Sovietiją kišimusi į pilietinį karą Jakartos vyriausybinių puseje. Psa, prez. Sukarno priėmęs ginklus iš sovietų ir savo jūreivius apmokąs Maskvos duotose laivuose. Taip pat Jakartos vyriausybė kaltinama žiauriomis belaisvėn patekusių sukilėlių žudynėmis.

Amerikiečių naftos bendrovė Caltex po dviejų savaitių pertraukos pradėjo darbą, vyriausybiniams išstūmus sukilėlius iš naftos centrų Sumatroje.

• Jungt. Tautų gen. sekr. Dag Hammarskjöld Maskvoje tarėsi su Sovietijos diktatoriumi Chruščiovu ir kitais komunistų vadais, jų tarpe užs. reik. min. Gromyko. Apie pasitarimų turinį neskelbiama, tačiau diplomatai sluoksniuose tikima, jog esą svarstomi nusiginklavimo ir sovietų siūlomos viršūnių konferencijos klausimai.

• Prancūzijos ir Tuniso derybose prancūzai kietai tebesilaiko

savo reikalavimų: Alžiro-Tuniso pasienio kontrolės ir Tuniso pasisąžadėjimo, kad jis bus neutralus dėl prancūzų kovų su Alžiro sukilėliais.

• Kubos prez. Batista pažadėjo visuotinę amnestiją lapkričio 3 d. skelbtiems rinkimams, jei sukilėliai "padės savo ginklus". Drauge jis pabrėžė, kad Kubos kariuomenė (nuo 27,000 padidinta iki 34,000) likviduosianti kiekvieną didesnį sukilimą. Sukilėlių vadas Castro paskelbė "totalinį karą" vyriausybei, prasi-dedantį balandžio 5 d.

OLIS, BAČIŪNAS IR BIEŽIS

Konferavo su LTS vadovaujančiais asmenimis Bartkų šeimos rezidencijoje, Chicagoje, kovo 16 d.

Inž. Eugenijus Bartkus, LTS-gos pirmininkas, drauge su savo tėvais buvo sukvietęs LT Sąjungos vadovaujančius darbuotojus su jų poniomis pagerbti iš tolimos kelionės sugrįžusius M. ir J. Bačiūnus ir aptarti kai kuriuos aktualius lietuviškos kultūros ir politikos reikalus.

Dalyvavo LT S-gos tarybos prezidiumas: advokatas Antanas Olis su ponia, J. Bačiūnas su ponia ir Dr. Biežis su ponia. Margučio radijo savininkė ir direktorė ponia Lilian Vanagaitienė

Ūkinio atoslūgio vingiai

Vyriausybės ekonomistai spėlioja, kad bedarbių skaičius kovo mėnesį būsiąs pakilęs dar 200,000; tuo būdu, viltys, kad nedarbas kovo mėnesį pradėsias mažėti, neišsipildė. Produkcija yra kritusi 9.7 punktais, lyginant su praeitų liepos mėnesiu; produkcijos kritimas yra pralenkęs 1948 — 1949 ir 1953-54 metų atoslūgius. Plataus vartojimo prekių kainos vasario mėnesį vėl pasiekė naują rekordą; lyginant su praeitųjų metų vasario mėnesiu, jos yra aukštesnės 3.2%. Pleno produkcija pirmąją kovo pusę šiek tiek pakilo: liejyklų krosnys veikė 54.2% pajėgumo, palyginus su 50.9% pajėgumo vasario mėnesį.

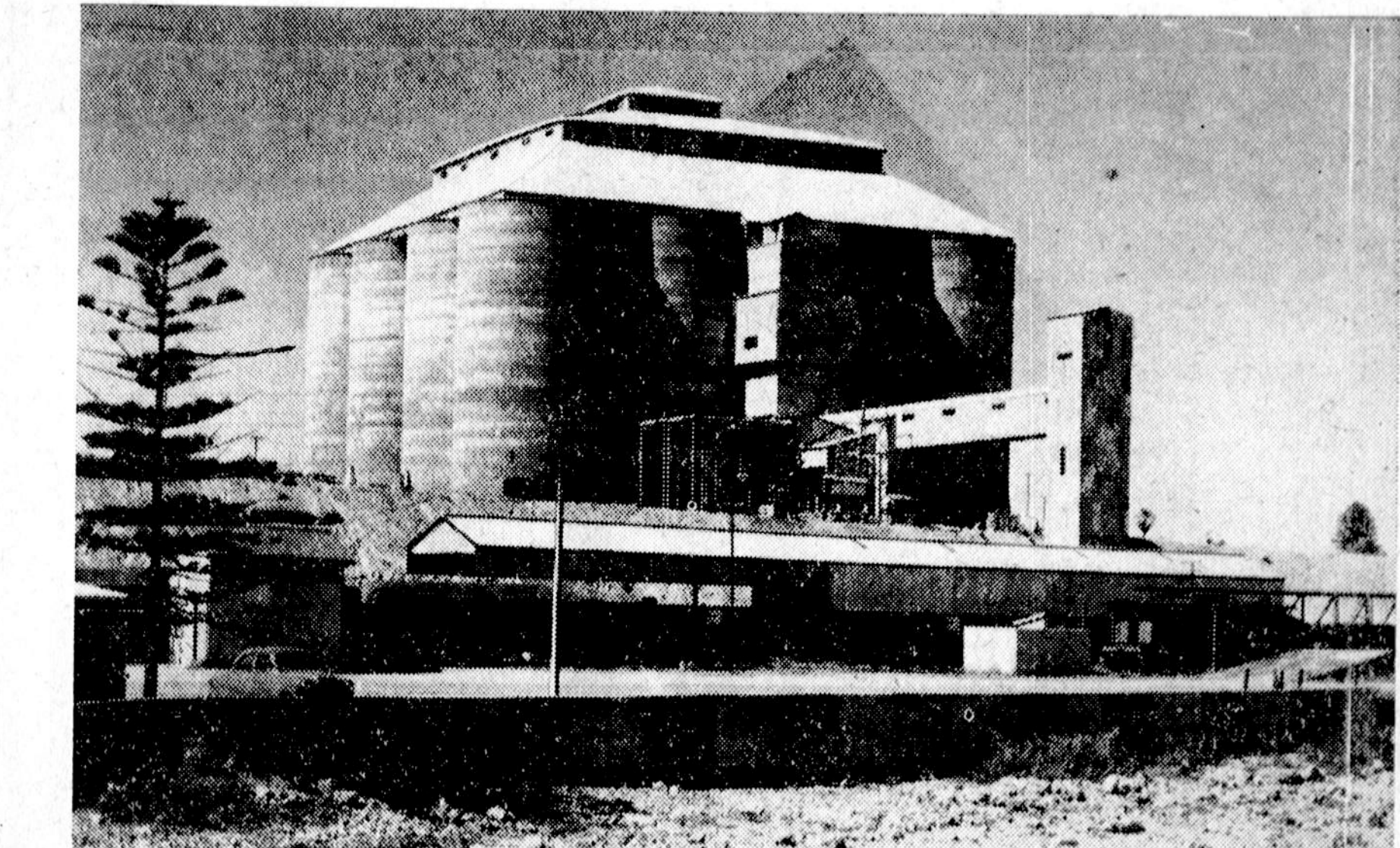
Kaip ilgai tokia būklė tęsis?

Kuria kryptimi atoslūgis pasuks? — Tai klausimai, į kuriuos niekas nedrįsta duoti aiškaus atsakymo, nes, kaip matėme, įvairūs rodikliai prieštarauja vieni kitiems.

Yra optimistų, kurie vis dar tebetiki, kad pavasarį namų apyvokai automobilių bei namų pirkiniai ir padidėsiančios kitos išlaidos, susijusios su metų sezonais. Jie sako, kad socialinio draudimo pašalpos, primokėjimai už žemės ūkio produktus ir panašios ekonominės pagalbos priemonės ir šiais metais, kaip ligi šiol, padėsiančios išlaikyti gyventojų perkamąją galią.

Tačiau pesimistai nubraukia tuos argumentus, atkreipdami dėmesį į svarbų ekonominio barometro raktą: sumažėjimą investicijų į pramonės įmonių statybą bei plėtimą. Tai vedą į produkcijos kritimą ir nedarbo didėjimą.

Ka galvoja vyriausybė ir politikai? — Iš prez. Eisenhowerio pareiškimo respublikonėms moterims praeitą savaitę aiškėja, kad administracija vengia staigių veiksmų, pirma norėdama tiksliai išstudijuoti, kaip toli dabartinis atoslūgis galis nueiti. Be to, čia tikimasi, kad kai kurios lengvatės, kaip pvz. jau patvirtintas valstybės išlaidų paskubėjimas drauge su vyriausybės

Didžiulis javų elevatorius Adelaidėje, Australijoje, kurio statymą prižiūrėjo lietuvis inžinierius A. Pacevičius. Tai didžiausias tos rūšies pastatas Australijoje, talpinąs 1,500,000 bušelių javų. Plačiau skaityk J. Bačiūno kelionės aprašymus.

taip pat pagerbė konferenciją savo atsilankymu ir dalyvavimu pasitarimuose.

Pasitarime formalios darbų tvarkos nebuvo, tačiau jaukių vaišių metu buvo nuodugniau aptartos įvairiuose kraštuose gyvenančių lietuvių nuotaikos, kurias gražiai pavaizdavo daug pasaulio vietovių apkeliaję p. Bačiūnai. Amerikos Lietuvių Bendruomenės ir Pasaulio Lietuvių Seimo rinkimai, o taip pat artėjančias Tautinis Kongresas New York'e buvo centrinė pokalbių tema.

Dirvos finansinis, sudažninimo ir tobulinimo vėjus taip pat susilaukė didelio ir palankaus konferencijos dalyvių dėmesio. Dirvos redaktoriaus Balio Gaidžiūno šioje srityje daromos pastangos buvo pakartotinai ir dekingai minimos.

Julius Šakelė

nusitęsti dar pora mėnesių, iki savo imamosi realesnių veiksmų tuo reikalu.

Vyriausybės išlaidų padidinimas. — Vienas iš pasiūlymų liečia bedarbių pašalpų prailginimą. Prez. Eisenhoweris pasiūlė kongresui prailginti pašalpų mokėjimo laiką 50%. Tuo atveju, valstybė, kuriose pašalpa buvo mokama 26 savaites, mokėjimai būtų pratęsti iki 39 savaitių, o ten, kur mokama 20 savaitių — būtų pratęsta iki 30 savaitių.

Opozicijos nuomone, prailginimą reikėtų padidinti iki 16 savaitių visose valstybėse. Ekonomistai sako, kad šis pašalpų mokėjimo prailginimas aprūpintų vartotojų pinigais kasdiniams apsipirkimams, tačiau neprikeltų krašto iš atoslūgio.

Praeitą savaitę atstovų rūmuose buvo priimtas įstatymas, kuriuo vyriausybė įgalinama išleisti 1,850 mil. dolerių namų pirkimo paskoloms, drauge pakeliant nuosimėčius už paskolas veteranams nuo 4½% iki 4¾%. Kiek anksčiau šį įstatymą priėmus senatui, laukiamas tik prezidento parašas. Politikai mano, kad tos išlaidos paskubintų 200,000 namų statybą, suteikiant darbo 500,000 darbininkų per 12 mėnesių.

Ekonmistai sako, kad veteranų namų programa yra labai naudinga, tačiau jos veiksmingumas būsiąs ribotas.

Penktadienį senatas perdavė Baltiesiems Rūmams įstatymo projektą, siūlydamas vengti pirmo mokėjimo už žemės ūkio produktus sumažinimo, tačiau atrodo, kad prezidentas tą įstatymo projektą vetuos.

Dar tebesprendžiami kongrese viešųjų darbų padidinimo pasiūlymai. Prezidentas kreipėsi į atitinkamus pareigūnus, prašydamas tas programas paskubinti. Greičiausiai tos programos bus netrukus patvirtintos, tačiau ekonomistai pabrėžia, kad viešieji darbai labai lėtai ir nežymiai veikia krašto ūkinį gyvenimą.

GREITESNI UŽ SAVININKUS

Tarp neseniai neseniai į prancūzų rankas pakliuvusių Alžiro sukilėlių ginklų rasti toki nauji prancūzų gamybos ginklai, kuriais ligi šiol dar nespėta apginkluoti net pačių prancūzų kariuomenė. Manoma, kad jie yra Prancūzijoje gyvenančių alžiriečių išvogti tiesiog iš fabriko.

Alžiro, Maroko ir Tuniso komunistų partijos dabar dirguojamos iš Romos. Maskva įsakė ten perkelti centrą iš Paryžiaus, kad nesumažėtų prieš prancūzus nusiteikusių arabų komunistų skaičius.

Chruščiovo akcija prieš girtuokliavimą sukėlė naują problemą: pakėlus alkoholinių gerimų kainas, padidėjo jų slapta gamyba namuose.

JIE ĮSIJUNGĘ Į 179 EILĘ

Džiugu, kad į skelbiamą \$20,000 talpą įsijungė trys nauji šimtininkai.

Penkiasdešimt penktuoju šimtininku yra Jaunutis P. Nasvytis, Tautinės Sąjungos Clevelando skyriaus valdybos narys, Čiurlionio Ansamblio pirmininkas, aktyvus visuomenininkas ir sportininkas.

Penkiasdešimt šeštuoju šimtininku yra clevelandietis Edvardas Karnėnas, Dirvos bendradarbis, aktyvus kultūrininkas ir visuomenininkas. Paskutini u o j u metu, išlaikęs reikiamus egzaminus, pradėjo sėkmingai dirbti real estate prekyboje.

Penkiasdešimt septintuoju šimtininku įsijungė Tautinio Akademinio Sambūrio Chicago skyrius. Tikrenybėje tai ne naujas šimtininkas, bet į vykstantį vavų įnešęs antrąją šimtinę. Sambūrio pirmininkas inž. V. Mažeika, siūsdamas pinigus, rašo:

"Dirva savo pažadą išpildė — nuo Naujųjų metų pradėjo eiti du kartus per savaitę, pagvėjo ir pagerėjo savo turiniu, todėl Lietuvių Tautinis Akademinis Sambūris Chicagoje, visa tai įvertindamas ir norėdamas, kad Dirva dar dažniau mus lankytų, skiria savo antrąją šimtinę".

Į vavų, be minėtų šimtininkų, dar įsijungė:

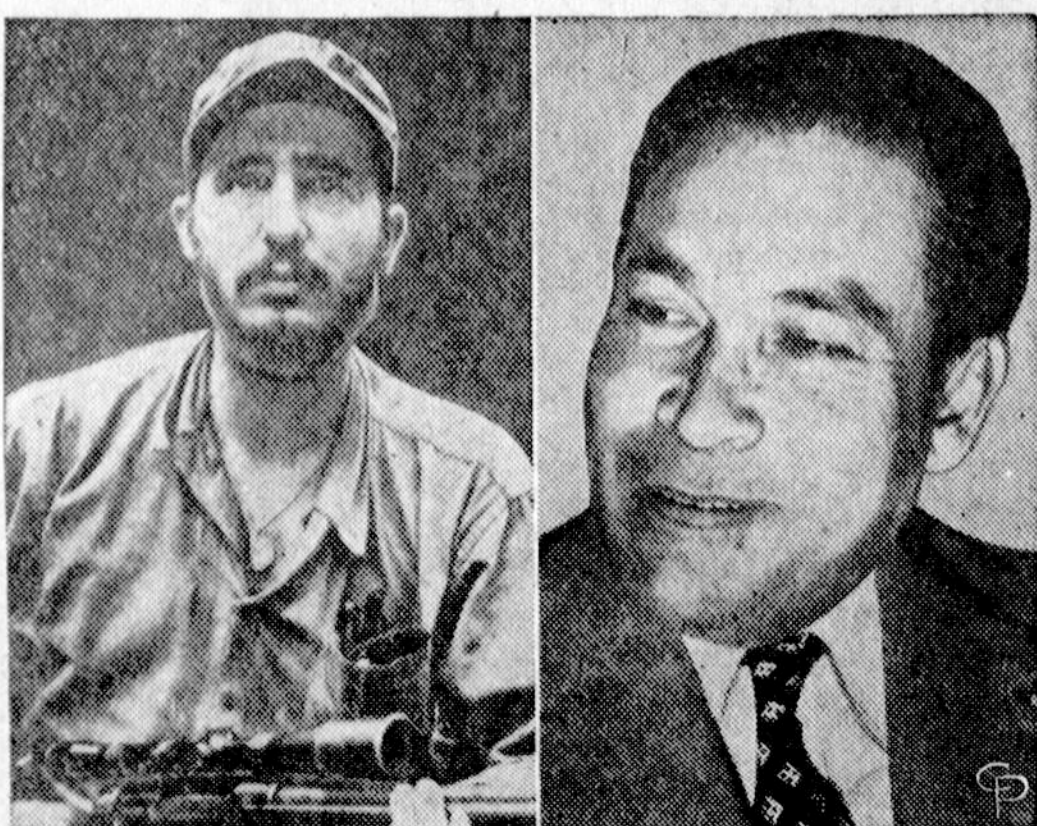
Alfonsas ir Aldona Rimai, Chicago\$25.00
M. M., Cleveland\$25.00
Įjungus šiandien skelbiamus įnašus, iš viso jau yra gauta \$12,603.95.

Planus įvykdyti dar būtinai reikia \$7,396.05. Be šios sumos mes negalime pradėti tų visų darbų, kuriuos esame skelbę. Gi ją surinkę — tuoj viską įvykdysime.

Laukiame daugelio mūsų bičiulių greito atsiliepimo, kurie į talką dar nėra įsijungę, bet mūsų užsimotam darbiui tikrai priitaria. Paskubėkit, tikrai paskubėkit, nes be jūsų talkos, visų darbų negalėsime įvykdyti. O juos turime įvykdyti!

Inž. Vaclovas Mažeika, Chicago Lietuvos Tautinio Akademinio Sambūrio pirmininkas, pats asmeniškai Dirvos vavų parėmęs \$100 įnašu, gi jo vadovaujamas Sambūris vavų parėmė \$200 įnašu.

Du mirtini Kubos priešai. Kairėj sukilėlių vadas Fidel Castro, dešinėj — perversmu į prezidentus įsėdęs Batista.

Anglijos karalienė Elzbieta, atvykusi į Old Vic Theater, Londone, šekšpyro paminėjimui skirtus vaidinimus.

DIRVA

Published twice-weekly by American Lithuanian Press & Radio Ass'n. VILTIS, Inc. (Non-profit), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio.
Telephone: Henderson 1-6344.
Issued in Cleveland every Monday and Thursday.
Editor: Balys Gaidžiūnas.
Second Class Mail Privileges Authorized at Cleveland, Ohio.
Subscription per year in advance: \$8.00. Established in 1915.
Single copy — 10 cents.

Du kart savaitinis, leidžiamas VILTIS, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo D-jos (Inkorp. ne pelnui), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio.
Telefonas: Henderson 1-6344.
Išleista Clevelande pirmadieniais ir ketvirtadieniais.
Redaktorius: Balys Gaidžiūnas.
Antros klasės siuntos privilegija suteikta Clevelande, Ohio.
Prenumerata metams, iš anksto mokant \$8.00. Isteigtas 1915 metais.
Atsk. Nr. kaina 10 centų.

Ar prasmingos kalbos su lenkais?

PRANAS ZUNDĖ, Europos Lietuvis, 1958 m. Nr. 8

Red. pastaba: Perspaudime šį straipsnį iš "Europos Lietuvis", manydami, kad jis vertas dėmesio ir apie tuos klausimus galvojančiųjų atsiliepimo.

Pastaruoju metu mūsų simpatijos lenkamis gerokai "atsilo". Londone praėjusiais metais įsikūrė Mickevičiaus vardo draugija lenkų-lietuvių kultūriniais ryšiams puoselėti. Vliko delegacija jau bene antrus metus konferuoja su lenkais egzilai. Kalbama apie tuos kontaktus ir prašime apie "Alto, Vliko, LLK ir diplomatų atstovų pasitarimų praėjusių metų lapkričio mėnesį Vašingtone.

Kultūrinis bendradarbiavimas su mūsų kaimynais lenkais yra sveikintinas reiškinys. Tuo tarpu politinių pasitarimų ar derybų tikslingumas yra mažiau mažiausiai labai abejotinas.

Yra visa eilė priežasčių, kurios verčia abejoti tų politinių ryšių tikslingumu.

Pirma, nežinia, su kuria lenkų egzilų grupe būtų mums tikslinga ir prasminga tartis. Tremtyje yra trys svaresnės lenkų politiniai susigrupavimai: viena grupė — apie egzilinę vyriausybę ir prezidentą Zaleskį Londone, antra — apie Tautinės Vienybės Tarybą, kurios žinomaisi atstovai yra generolai Andersas ir Bor-Komorovskis, ir trečia — apie buvusį egzilinę vyriausybę premjerą ir po to vicepremierą Lenkijoje Mikolajčiką.

Pirmoji grupė skaičiumi yra bene mažiausia, bet ji remiasi nepriklausomos Lenkijos suvereniteto testinumu. Reikia pažymėti, kad tas testinumas yra realus, negu, sakysim, mūsų, nes lenkų egzilinę vyriausybę dar tebesinaudoja kelių kraštų pripažinimu.

Antroji grupė susidarė kiltus ginčams dėl prezidento Zaleskio atsistatydinimo. Ji savo skaičiumi ir veikla bus bene įtakingiausia.

Trečiosios grupės, kuriai vadovauja Mikolajčikas, branduolį sudaro lenkų valstiečių partija. Toji partija savo metu turėjo daug šalininkų krašte, tikriausiai ir dabar yra nemaža slaptų jos pasekėjų. Tremtyje Mikolajčiką ir jo grupę remia amerikiečiai.

Kuri tų trijų grupių ateities Lenkijoje vaidins žymesnį vaidmenį, galime dabar kiekvienas savąjį spėti, bet sunku ką tiksliai pramatyti.

Antra, nors tos grupės įtūžios pešasi tarpusavyje dėl "valdžios", Lenkijos užsienio politikos klausimu jos visos praktiškai sutaria. Daugeliu atvejų jos eina net išvien su Gomulka.

Kalbamosios pagrindinės lenkų užsienio politikos gairės yra: a) veikti, kad vakarų valstybės pripažintų Oderio-Neisės sieną galutinai ir kad tas klausimas tarptautinėse konferencijose nebūtų keliamas;

b) atstatyti Lenkijos sieną rytuose, kokia ji buvo prieš Antrąjį Pasaulinį Karą, t. y. kokia ji buvo nustatyta rusų-lenkų taikos sutartyje 1921 m. Rygoje;

c) siekti, kad vidurinėje Europoje būtų sudaryta tarp rytų ir vakarų blokų neutrali zona, į kurią įeityt Lenkija, Čekoslovakija, Vengrija, Rumunija, Bulgarija, Jugoslavija ir Albanija;

d) veikti, kad gomulkeinei Lenkijai vakarų valstybės teiktų ga-

limai didesnę materialinę paramą.

Toji lenkų egzilų užsienio politika yra mums, mažų mažiausia, nepalanki, o kai kuriais požiūriais net aiškiai priešingai. Ar mes turėtumėm remti visas lenkų pretenzijas tiek į Rytprūsius, tiek į rytines Vokietijos žemes prie Oderio ir Naisės, labai ir labai abejotina. Kadangi mes turime spręstini klausimų ir su lenkais ir su vokiečiais, greičiausia, nebūtų gera iš anksto vienai ar kitaip užsiangauzoti.

Neutrali zona vidurinėje Europoje, kuri neapimtų laisvų Pabaltijo valstybių, mūsų laisvės kovai tik pakenktų. Politinės padėties stabilizacija, kurios pasiekimo mūsų kraštas liktų ilgiems laikams sovietų vergijoje, mūsų nevilioja.

Diskutuotinas mūsų požiūris ir materialinės paramos gomulkeinei Lenkijai tikslingumas. Galiausiai, lenkų pretenzijos į Vilniaus kraštą yra mums aiškiai priešingai. Lenkija su Vilnium ir Lvovu! — kaip dažnai mes tai iš lenkų lūpų girdėjome ir girdime. Pakartotinai tenka gąbrėti, kad toji revizionistinė politika Vilniaus atžvilgiu yra jiems visiems bendra. Net ir pačioje Lenkijoje iškyla, tiesa, dar nedrąsių balsų, ilgesingai prisimenančių Vilnių ir svajanantių apie jo atgavimą.

Kokia tat mums prasmė esamomis aplinkybėmis leisti į kokias nors politines kalbas su lenkais? Dėl Vilniaus krašto mes tai jau tikrai neturime ko su lenkais kalbėti. Vilnius priklausė Lietuvai, priklauso jai ir dabar ir turi ateityje priklausyti. Lenkai tokia pat teise gali reikalauti Vilniaus, kaip mes Varšuvos ir Krokuvos, kur gulį Jogailos palaikai. Ir nors lenkai neabejoja žino ir supranta, kad jų reikalavimai nuodija mūsų kaimyninius santykius, jie nesidrovi juos reikšti net ir tokiuose patogimuose, į kuriuos kviečia mūsų atstovus kaip svečius. Prisiimkime, kad ir tą Bor-Komorovskio apsilankymo proga štokholme neseniai įvykusį patogimą, kurį mūsų rašytojas gnas Šeinius turėjo demonstratyviai apiešti.

Bet kokios dvišalės derybos su lenkais šiuo metu ne tik kad netuoda mums jokios naudos, bet padaro dar ir nemaža žalos. Neįsistebime, tikrai taip yra. Jos padaro žalos, nes visos tos kalbos yra dosni medžiaga sovietinei propagandai.

Jau ne kartą sovietinė spauda Lietuvoje rašė, kad "buržuaziniai nacionalistai" yra pasišovę dėl parduoti Vilnių lenkam ir kad tik dabartinė santvarka gautuota Lietuvos teritorijos integralumą. Įrodymui duoda ištraukas iš tremties lietuviškų laikraščių. Savaiame suprantama, riskas sąmoningai iškraipoma, bet toji propaganda nelieta krašte be pasekų. Užuo lengva ranka tai numojus, daug geriau būtų tokių pasitarimų komunistinei propagandai vengti.

Kad nebūčiau klaidingai supras tas: aš neneigiu reikalo palaikyti su lenkais ryšius, dar daugiau, neneigiu reikalo su jais bendradarbiauti taip, kaip mes bendradarbiaujame ir su kitomis tautomis, kurias ištiko panašūs mūsų likimas.

Yra juk pakankamai įvairių tarptautinių egzilų organizacijų,

Kas ir kur?

• Lietuvių Enciklopedijos Leidyklos jūrų komisiją, kuri pasiskyrė leidyklos premiją Mariui Katiliškiui už romaną "Miškais ateina ruduo", sudarė: L. E. leidėjas Juozas Kapočius ir redaktorai Pranas Čepėnas, Dr. Juozas Girnius, prof. Jonas Puzinas,

L. E. literatūros skyriaus bendradarbiai Antanas Gustaitis, Alfonsas Nyka-Niliūnas, Kostas Ostrauskas ir Stasys Santvaras ir Bostono Lietuvių Kultūros Klubo pirmininkas Dr. inž. Jurgis Gimbutas. Komisijos akte pabrėžiama, kad minimas romanas meninio lygio požiūriu akivaizdžiai skiriasi iš kitų, tais metais pasirodžiusių, grožinės literatūros kūrinių.

• Manymas, kad ALTA apsigalvos ir šiais metais Amerikos Lietuvių Kongreso nerengs, nepasijungia ir dar daug kitų. Bendrą siuntinį jo laikraščiams atsiųskima, kuriame nurodoma, kad toks Kongresas įvyks birželio mėn. 27-28 dienomis, Bostone, Mass.

• Šį savaitgalį Chicagoje ruošiamas plataus masto kultūrinė programa: šeštadienį, 7 v. v. Jau-nimo Centre įvyksta pirmasis iš-eivijoje išraiškos šokio ir poe-zijos vakaras, kuriame programą išpildys išraiškos šokėja Birutė Vaitkūnaitė, poetai Henrikas Na-mus ir Algimantas Mackus. Iš-

kuriose dalyvaujame ir mes ir lenkai: Pavergtųjų Europos Tau-ų Organizacija, Žalasis Inter-na-cionalas, Socialistų Interna-cionalas, Rytų ir Vidurio Euro-pos Krikščionių Demokratų Są-junga ir dar daug kitų. Bendrų siekių apjungti, mes bendromis jėgomis su lenkais ir kitomis automis tose organizacijose dir-bame. Ir tų organizacijų mūsų interesams pilnai pakanka. Jos mums duoda viską, ko gero mes iš bendradarbiavimo su lenkais galime laukti. Drauge jos mums yra tam tikras laidas, kad even-tualiai ateityje pasireiškianti vieno ar kito tos organizacijos nario sauvalė bus gal kiek ap-tramdyta.

Bandymai eiti kitais keliais mus gali tik nuvesti į klystkelius.

MONCRIEF Visų metų ORO VĖDINIMAS
ŠALDO vasarą — ŠILDO žiemą
Aplankykite savo kaimynistės Moncrief pardavėją
THE HENRY GUENACE CO. MEDINA, O.

BEFORE YOU BORROW TO BUY A HOME

GET OUR LOW RATES AND HELPFUL TERMS
OUR ESCROW SERVICE PROTECTS YOU WHEN BUYING OR SELLING REAL ESTATE
The Cleveland Trust Company
THE BANK FOR ALL THE PEOPLE

GREETINGS and BEST WISHES

VIC'S GULF SERVICE STATION

THE FINEST SERVICE IN TOWN

VICTORAS SUMAS Mgr. WE GIVE GREEN STAMPS
SUPERIOR AVE. (CORNER EAST 66th ST.)
EN 1-9713

BEST WISHES

To Our Friends and Patrons

L. S. KAUFMAN and SONS, INC.

3615 Orange Avenue

CH 1-2550

GREETINGS and BEST WISHES

To Our Friends and Patrons

QUA BUICK, INC.

SEE THE AIRBORN B-58

10250 SHAKER BLVD.

RA 1-6000

BEST WISHES

To Our Friends and Patrons

CHIN'S RED DRAGON RESTAURANT

SERVING THE FINEST CHINESE AND AMERICAN FOOD
3048 ST. CLAIR AVE. PR 1-0190

Greetings to Our Friends and Patrons

TALIS STUDIO

7106 Superior Avenue

HE. 2-0040

raiškos šokiai bus išpildyti pa-gal A. Honegger, Rimsky-Korsa-kovo ir C. Debussy kompozicijas. Sekmadienį 2 val. p. p. Jauni-mo Centre įvyksta literatūros po-pietė. Popietėje paskaita, tema "Klystkeliai, veidai ir kaukės — dvylika metų mūsų benamės pro-zos (1945-1957)", skaitys dr. Henrikas Nagys. Savo originalią kūrybą perduos Marius Katiliš-kis ir dr. Julius Kaupas. Abi pro-

gramas rengia Lietuvių Studen-tų Santara Gyvosios Lietuvių Mėnesio cikle.

Visa Chicago visuomenė nuo-sirdžiai kviečiama gausiai daly-vauti.

• Suomijos didžiuosiuose laik-raščiuose, minint Lietuvos nepri-klausomybės atstatymo 40 metų sukaktį, buvo atspausa visa eilė gerai paruoštų straipsnių, ilius-

truotų nepriklausomą gyvenimo nuotraukomis. Daugiausia tuos straipsnius parašė Lietuvos gar-bės konsulas A. Oller.

• Chicago Lietuvos Tautinio Akademinio Sambūrio metinė sueiga šaukiama kovo mėn. 29 d. 7 val. vakaro Menininkų Klube — 2548 W. 69 St. Darbų tvar-kolį numatyta: valdybos ir kon-trolės komisijos pranešimai, nau-jos vadovybės rinkimai, informa-cija apie būsimą Sambūrio suva-žiavimą ir kt. Po to bendras po-būvis.

Visi nariai maloniai kviečiami šioje metinėje sueigoje dalyvau-ti. Dėl kandidatų į sekančią val-dybą yra susitarta.

Mes duodam ir išeičiam Eagle Stamps

the MAY CO'S 2 BASEMENT stores

GIMTADIENIO IŠPARDAVIMAS!

BERNIUKU

Reg. 19.98 iki 22.98

VELYKINIAI

KOSTIUMAI

12.88

DYDŽIAI 6 IKI 20

Didelis pasirinkimas pritaikytų kostiumų ir dviejų spalvų sportinių kostiumų iš patvarios medžiagos, kurią berniukai taip mėgsta. Populiarius 3 sagų stilius, mėlynos, pilkos ir rudos spalvos. Pirk anksčiau, didesnis pasirinkimas.

Berniukų Reg. 2.99

Sanforized® Chino Twill

IVY LEAGUE KELNES

2 POROS \$5

2.59 Pora

Patvarios sanforized 8 point 5 weight chino twill kelnės populiaraus Ivy league stiliaus. Pasirink khaki arba juoda spalvą, 6 iki 18 dydžio. Puikios mokyklai, pavar-sario ir vasaros sezonams.

Užsakymai paštu ir telefonu pildomi.
Šauk Cherry 1-3000

The May Co.'s Basement Boys' Clothing Department
Downtown and On the Heights

Berniukų Sanforized Broadcloth SPORTINIAI MARŠKINIAI

Reg. 1.69 iki 1.99

gerai atroda Sanforized cotton broadcloth trumpomis rankovėmis sportiniai marškiniai įvairaus margi-nio.

Berniukų reg. 1.95 iki 2.95 polo marškiniai

su prisūta apikakle, trumpomis rankovėmis, įvairių spalvų ir marginių. Dydžiai 4 iki 18. Su mažais neto-bulumais. Garsų gamintojų.

1.39

Berniukų reg. 2.69 2 gab. pažamos

"skalbk ir nešiot" pažamos, naujų spalvų ir marginių. Populiarius coat arba slipover stiliai. Dydžiai 6 iki 18. Netaisyklingumai.

1.69

Deja, užsakymai paštu arba telefonu nepriimami
The May Co.'s Basement Boys' Furnishings Department
Downtown and On the Heights

LITERATŪROS VAKARAS BROOKLYNE

— Vakaras pavykęs, nes pro-gramos dalyviai tikrai visi susi-rinko, — pabrėžė B. Balčiūnas, pradėjęs Kario literatūrinį va-karą, įvykusį kovo 22 d., Liet. pil. klubo salėje, Brooklyne, N. Y., pakviesdamas pirmuoju sa-vo poeziją skaityti poetą V. Jo-niką. Jis su savo Baltijos Legen-da nukėlė klausytojus į mieląjį kraštą.

A. Škėma su tikru, vaidybiniu įsigyvenimu, paskaitė ištrauką iš savo scenos veikalo Žvakinė.

A. Balčiūnienė paskaitė keletą eilėraščių iš savo naujausios kū-rybos: Padainuok, Mergaitė ir Auka.

J. Rūtenis labai vaizdžiai pas-kaitė kelionę į Vilnių ir nušvietė jo būsimą likimą.

S. Butkus, neseniai išleistas knygos Vyrai Gedimino Kalne autorius, dėl peršalimo pats ne-galėjęs skaityti, pakvietė tai at-likti programos vedėją B. Bal-čiūną. Buvo paskaityta, "Kaip aš buvau pakeltas į puskarinin-kius".

N. Mazalaitė-Gabienė, daugelio veikalų autorė, paskaitė iš "Miestelis, kuris buvo mano".

— Mūsų visuomenė netvarko-je, neturi pakankamai pagarbos visuomenės veikėjams ir kūrė-jams, — jau skirtingu, negu ki-ti, humoristiniu tonu pradėjo sa-vo kūrybą V. Bražėnas. Išvadą pabrėžė, kad mūsų dainininkai po 9-ų dainų nuo scenos neišei-na, visuomenininkai savo kalbų nebaigia, o publika jiems per ma-ža dėmesio rodo.

P. Jukus paskaitė, anot jo, senai parašytą ir dabar, sukaktu-vinių metų proga surastą, isto-riją apie šv. Kazimierą.

Poetė K. Grigaitytė paskaitė eilėraščius — Vėjas, Apie nepras-tą jaunystę, Pabėgusiai mer-gaitei ir k.

S. Zobarskas paskaitė epizodą iš vokiečių moters gyvenimo ka-ro laiku.

J. Aistis paskaitė iš paskuti-nio savo poezijos rinkinio Kris-taliniam Karste.

Ši literatūros vakarą atidarė ir užbaigė, pakviesdamas dalyvius prie vaišių, Kario redaktorius Z. Raulinaitis.

Publikos galėjo būti daug dau-giau, tačiau kalti patys rengėjai, nes nebuvo tinkamos reklamos.

E. Čė

TORONTO

ZURNALISTAS HENRIKAS ZEMELIS

1958 m. kovo 30 d. 3 val. p. p. Lietuvių Namų didžiojo salėje laikys aktualią ir įdomią paskai-tą: "JAV ir Sov. Rusijos karinių jėgų palyginimas"

Po paskaitos klausimai ir dis-kusijos. Įėjimas laisvas. Kviečia-me visus dalyvauti.

LRS Toronto skyrius

D a b a r
p a t s l a i k a s
u ž s i s a k y t i

DIRVA!

Kelionė į Pacifiko kraštus (17)

Tarp Adelaidės lietuvių

JUOZAS J. BACHUNAS, Sodus, Michigan

Tą patį vakarą buvo pobūvis pas Vytautą Linkų Port Adelaidėje. Tai vyraus nepaprastos energijos ir didelių siekimų. Jo biznis eina su pasisekimu. Jis turi valgomų produktų krautuvę Port Adelaidės priemiesčio svarbiausioje gatvėje, kryžkelėje, kur nuolat vyksta didelis žmonių judėjimas. Krautuvę prikimšta įvairiausių valgomų produktų, o iš lauko užrašas: "Linkus World Food".

Besikalbėdamas su Linkumi, paklausiau, kodėl tiek daug produktų laiko pačioje krautuvėje. Jis atsakė: taip reikia; ypač kai ateina kas iš laivų kompanijos pirkts daug produktų iš karto, tai tu produktų turi būti gausus pasirinkimas, ir jos visos turi matytis čia pat, "ant rankų".

Ponas Linkus savo automobiliu mus paėmė iš viešbučio ir parsigabeno namo, kur susirinko didelis būrys lietuvių. Užkandžiaudami turėjome ilgus pasikalbėjimus apie visokių lietuviškų reikalus bei nuotykius Amerikoje ir Australijoje.

Netrukus buvau pakviestas pasiziūrėti savo "konkurento" p. Vasiliausko, kuris kiek toliau už Linkaus, Semaphone apylinkėje, laiko viešbučius. Vienas namas su 36 kambariais viršuje, kurie išnuomojami per istisus metus, jei ne netoliese fabrikuose dirbantiems asmenims, tai šiaip įvairiems atostogininkams. Namai pačiame miesto centre, mūrinis, yra dar dvi krautuvės patalpos, kurios išnuomojamos. Švenčių atostogų metu, kaip ir amerikoniškoje Floridoje ar Los Angeles Hollywoode, svarbiosios gatvės per porą mėnesių gražiai išdabintos elektros šviestais bei kitais papuošimais.

Ponai Vasiliauskai turi kitą mūrinių namą, kuris tebėra dar tuščias, nes tuo tarpu jiems stinga pinigų jį baigti įrengti, kaip viešbutį. Kiek toliau — vėl medinį namą su 16 kambarių, kuriuos išnuomuoja, ir pagaliau dar vieną medinį namą, kur patys gyvena ir likusius 10 kambarių nuomuoja. Ponia Vasiliauskienė duoda pusryčius tiems, kurie pas juos čia pat gyvena, o taipgi prižiūri moteris, kurios rūpinasi kambarių tvarkymu. Jos vyrai atlieka remontus ir padeda žmonai. Dar pora gerų metų, ir jau jiems nebereikės taip sunkiai vargti nuolat betriušiant, nes toks biznis eina gerai, visi kambariai nuolat išnuomoti. Man buvo labai malonu pasveikinti tokį sėkmingą mano įprasto biznio "konkurentą".

Sekmadienį, gruodžio 29 d., p. Dičiūnas nuvežė mudu bažnyčion, kur buvo susirinkę apie 300

lietuvių. Po mišių kunigas Kungys atkalbėjo maldą už Lietuvos Nepriklausomybę, prašydamas Dievo pagalbos pagreitinti mūsų tautos laisvės atstatymą. Labai gražus ir girtinas paprotys. Jei visi lietuviai kunigai nuolatos prisimintų ir kiekviena tinkama proga tokiomis maldomis šildytų mūsų širdis, tai gal ir mūsų tarpe mažėtų tie įvairūs smulkūs nesusipratimai ir ginčeliai dėl tuščio, išgraužto "valdžios" ir "vadovavimo" klausinio. Sveikinu kunigą Kungį už jo lietuvišką nuotaiką!...

Po pamaldų kun. Kungys savo automobiliu nuvežė mudu pas Dičiūnus pietų. Dičiūnas yra pasistatęs puikų namą, o šalia stovi kitas namas, kuriame gyvena ponios Dičiūnienės sesuo. Popiet kun. Kungys pavėžė mudu ligi pajūrio, Christies Beach, kur tuo metu lietuvių Caritas organizacija buvo suruošusi savo gegužinę. Ten yra nuosavas parapijos skyklas su aptverta aukšta tvora, o ant skyklo namas; vėliau tikimasi pastatyti dar kitą didesnę namą platesnėmis išvykoms priimti.

Visose Australijos parapijose trūksta lietuviškų mokyklų, nėra ir lietuvių vienuolių. Galimas dalykas, čia naudingai galėtų pasistarnauti šv. Kazimiero vienuolės. Lenkai Australijoje, pvz., jau turi savo vienuoles ir mokyklas. Vyskupai neleidžia steigti atskirų tautinių parapijų, bet nekluduoja steigti tautines mokyklas.

Caritas gegužinėje buvo ištiesta palapinė, kur sustatyti stalai, apkrauti užkandžiais. Po valgių tarė žodį kun. Kungys, ir tada aš buvau pakviestas pasakyti keletą žodžių, kaip tolimas svečias iš Amerikos. Susirinkusi publika, nors ir atvirame ore, laikėsi labai ramiai ir domėjosi mano pasakojimais, taip pat kėlė įvairius klausimus, į kuriuos bandžiau ko bešališkiausiai atsakinėti.

Čia, be kitų, susitikau Kaz. Gerulaitį, 72 m. amžiaus, su žmona, kurie abu gerai nusiteikę ir patenkinti Australijos gyvenimu. Kalboms pasibaigus, iškėliau pasiūlymą, kad būtų gera lietuviškai padainuoti. Kadangi paprastai nemėgstu duoti tik kitiems pasiūlymus, bet stengiuos ir pats juos vykdyti, tai man nieko kito neliko, kaip įsibrėžti ir pirmam pradėti. Pradėjau su a. a. Vanagaičio "Ar aš tau, sese, nesakiau", o tada tuoj pasirodė, kad aplinkui pilna gerų dainininkų, ir gerą valandą visi traukė lietuviškas dainas. Ponas Gerulaitis pasirodė ne tik kaip geras dirigentas, bet ir kaip kūrį dainų pravedėjas.

Ponai Lapšiai mano "Generolą" ir kai kuriuos kitus svečius išvežė jau anksčiau, o kun. Kungys mane kitais keliais, gegužinei nepasibaigus, atvežė pas čia atostogavusį viloję inž. Pacevičių. Radome ir daugiau lietuvių besivaikšinančių.

Inž. Pacevičius plačiau papasakojo apie jo pastatytus javų elevatorius, kurie vienu metu talpina 1,500,000 bušelių. Tai yra didžiausias tos rūšies pastatas visoje Australijoje. Ir lietuvių inžinierius šį visą statybų darbą prižiūrėjo. Prie statybos dirbo 150 žmonių ir darba užbaigė per 10 mėnesių. Pastatas stovi ant jūros kranto taip, kad jaus gamla perkrauti iš elevatoriaus tiesiai į laivą. Už visa tai inž. Pacevičius buvo plačiai aprašytas Australijos spaudoje. Tai didelė garbė lietuviams!

Atsisveikinus su Pacevičiais, p. Lapšys nuvežė aprodyti kurtortinius skyklus, kuriuos turi lietuviai pirkę ir ateityje galvoja pasistatyti vilas. Jau šeši lietuviai ten yra pirkę skyklus, jų tarpe ir Lapšiai. Christies Beach pajūrio vietovė yra netoli nuo Adelaidės ir taip pat nelabai toli nuo lietuvių parapijos vietovės.

Kai čia vėl sugrįžome, puikioji diena pajūryje ir gamtoje jau baigėsi. Reikėjo grįžti atgal į Adelaidę. Kun. Kungio automobilin prie vairo sėdo jaunasis Binkevičius, kuris dirba vienoj iš didžiausių Australijos apdraudų bendrovių, kaip claim adjuster (nežinau teisingo lietuviško pavadinimo šiam darbui...). Tai esanti atsakinga vieta, reikalaujanti daug patyrimo ir gerai atlyginama.

Atvykome pas jo tėvelius. Vyresnysis Binkevičius Lietuvoje buvo notaras. Dabar Adelaidėje, su inž. Reisono pagalba, pats rankomis yra pasistatęs puikų namą, pats net cementines ply-

Greetings and Best Wishes

NIAGARA

GAS - COAL - OIL
FURNACES

The Forest City
Foundries Co.

2500 WEST 27th ST.

tas pasidaręs. Namai labai modernūs — tiek modernūs, kad turi specialų bariuką, įruošą šalia saliono atskirame kambaryje, jaukiomis šviesomis apšviečiama — ne taip, kaip pas kai kuriuos mūsų "baurus" Amerikoje, kur tam reikalui naudojamos niūrios rūšios — pagrindžio — patalpos.

Juozo Binkevičiaus sūnus turi pusbrolių Chicagoje, baigusį inžinieriaus mokslą. Ponai Binkevičiai kunigą Kungį ir mudu pakvietė vakarienei.

Mudu labai nustebome, pamatę šių namų šeimininkę poną Binkevičienę. Nepaprastas panašumas į Chicagoje gyvenančio komp. V. Jakubėno žmoną! Iš karto net pagalvojome: kaip čia netikėtai atsirado ponai Jakubėnienė?... Bet greit išsiaiškinome šį apsirikimą.

Po jaukios vakariinės atsisveikino su ponais Binkevičiais ir kun. Kungio automobiliu grįžome į viešbutį nakvynei.

Puiki buvo ši diena, belankant darbščius ir kupinus didelės iniciatyvos Adelaidės lietuvių.

(Bus daugiau)

TIKRI IR NETIKRI PINIGAI

Literatūrinės premijos paskyrus

J. P. PALUKAITIS

Kovo 23-ją kronikininkai turės išrašyti ir mūsų kultūros istoriją. Dėl dviejų neeilinių įvykių:

- Lietuvių Enciklopedijos Leidykla paskyrė premiją mūsų grožinės literatūrai emigracijoje ugdyti;

- Lietuvių Rašytojų Draugija, tiksliau sakant, jos didžioji dalis pademonstravo menką nusimanytą literatūrinio klausimose.

Lietuvių Enciklopedijos Leidykla, vadovaujama Juozo Kapočiaus, paskyrė premiją tytomis, iš anksto nesireklamuodama ir neinformuodama LRD, idant ta premija "netaptų nusavinta".

Sudaryta jūry komisija, parinkusi premijuotinus veikalus, laukė daug garsintos LRD premijos balsavimo duomenų, kuriems paaiškėjus, dar patį vakarą paskelbė laimėtoją.

Premija paskirta už Mariaus Katiliškio romaną "Miškais atei-

na ruduo". Apie šią knygą jau kalbėta keliais atvejais šiame laikraštyje, ir prie jos bus dar ne kartą grįžtama, nes ji nėra kokia nors anemiška, gėstanti ar jau užgesusi žvaigždė, o gyva, pulsuojančios širdies krauju atkurta gimtosios žemės vaizdų iškarpa, nemeluota kūrybinė tikrovė. Tokio stiprumo kūriniai ligšiol mūsųose švysteli tik dešimtmečių proterose, ir jų juokios laikinės kandys neišgraužė iš mūsų kultūros istorijos.

Teisus buvo Jeronimas Cicėnas sakydamas, kad 1957 metai praėjo dviejų mūsų literatūros milžinų ženkle: Putino-V. Mykailačio anapus ir Mariaus Katiliškio šiapus geležinės uždangos (beje: abu turi dar po du toms prieš akis). Ir dar pridurtina: jei mes anksčiau ir dažniau būtume turėję tokio masto kūrinį, lietuvių jau lygiomis teisėmis stovėtų tarptautinėje literatūros arenoje, lenktyniaudami

su jau visam pasauly žinomų skandinavų, italų, prancūzų ar kitų tautų atstovų kūryba.

Aukščiausi esu metęs kaltinimą Rašytojų Draugijos nariams dėl jų analfabetizmo, apsprendžiant literatūrinę premijų skyrimą. Taip, ji tenka kartoti, jei balsavimų duomenys yra tikri.

Nes vis dėlto nesinori tikėti, kad mūsų rašytojai nesugebėtų palyginti ir atvirai pasisakyti dėl dviejų, savo verte priešinguose poliuse esančių knygų, kurios buvo statytos paskutiniam balsavimui: M. Katiliškio "Miškais ateina ruduo" ir G. Tulauskaitės "Rugsėjo žvaigždės". Šitas abejones didina daugiau ar mažiau garsūs faktai:

- jau visą kovo mėnesį plito istorijos apie balsų medžioklę "Rudens žvaigždžių" naudai;
- vienos srovės spaudoje Katiliškio knyga buvo ignoruojama, it indeksuota, pagaliau net Aiduose buvo nepraleista H. Nagio recenzija apie ją tuo tarpu, kai Tulauskaitės eilėraščiai pakartotinai buvo liuapsisnami sutelktinėmis jėgomis;

- dar tos pačios kovo 23 d. vakare Chicagoje, t. y. prie balsų skaičiavimo būstinės, buvo ir visokių kitokių kalbų.

Ligšiol tikrintomis žiniomis, balsų skaičiavimo komisija buvusi labai rūpestinga ir sąžininga. Jai jokio kaltinimo mesti negalima. Tačiau nedorą mintį kelia keista balsavimo procedūra.

Premijų įteikimo proga Chicagoje pirmą kartą ruošiamas tikrai didelio masto literatūros vakaras. Laureatui pagerbti. Bet dabar... kai šitai įvykiai susiklostė ir pagrįsti ar nepagrįsti įtarimai tebėra nepašalinai:

- ar nebus nuvertinama tikroji, akademio masto premija, suplakant jos įteikimą drauge literatūrinio analfabetizmo apraiška?
- ar nebus pažeminimas tikram laureatui, jį sodinant už to paties stalo su kombinatorikos mėgėjais?
- ar nesigėdys programos pildytojai savo dalyvavimu gerbti užgesusias žvaigždes?

J. S. AUTO SERVICE

Sav. J. Svarcas
1254 Addison Road
Tel. HE 1-6352

Atdara nuo ryto 8 iki 7 v. v.

AUTOMAŠINŲ
TAISYMAS

Mašinų viršaus taisymas
ir dažymas; motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas, greičio dėžės ir kt. mašinų dalių įdėjimas.
Parduodami amžini aku-mulatoriai.

24 hours towing.

Dienos telef.: HE 1-6352.
Nakties telef.: LI 1-4611.

NĖRA AMERIKOJ ALAUS STROH'S SKONIO...

NES STROH'S YRA...

Amerikos tik ugnim virtas alus!

Ugnim virimas prie 2000 laip. padaro kažkaip puikų Stroh's... padaro jį lengvesnį, skanesnį, daugiau gaivinantį! Šiandien, paprašyk Stroh's alaus buteliuose, dėžutėse ar jūsų mėgiamiausiam bare!

Jums patiks **Stroh's** šviesesnis!

The Stroh Brewery Company, Detroit 26, Michigan

DABAR UŽ VIETINIS KAINAS

KAIP TAS GLUOSNIS...

B. PETKŪNAS

III

Tais metais, apie Grabnyčias, prasidėjo gili žiema. Rytų vėjas, įkyrus ir šaltas, kaip geležis, jau visą savaitę sijojo smulkų, kaip miltai, sniegą. Pripustė pilnas daubas, tik pakilesni arimai juodavo, kaip šluota nušluoti. Paryčiais, su saulės spindulių risdamiesi, tingiai iš kaminų kilo dūmai. Klausyk, tai vora, speigo remiama, subraška triokšt triokšt, tai sienojus iš šalčio suvaitoja grigšt, griokšt.

Tokį rytą retai pamatysi gyvą sutvėrimą. Tik varnos susigūžę šventoriaus klevų viršūnėse — nė krust, kaip koki juodi grumstai. Per tokį šaltį išbūk, kad nori, ir bažnyčioj. Kai paputi kvapą, jis ne garu virsta — šerkšna sušala. Net kunigas su pirštinėmis mišias laiko. Ir bažnyčia beveik tuščia, tik kur ne kur davatkėlė, galvą keliomis skaromis apsigobusi, kosti susigūžusi suole.

Vieną tokių rytų Adomas, nukasęs sniegą prie durų ir nuo bažnyčios tako, parnešęs

naščius vandens, klausos — Agnieškos negirdėti. Negi būtų šalčio pabūgusi ir bažnyčion neitų.

Adomas pradėjo nebaigtą geldą skobti — Agnieškos vis negirdėti, niekas durų nevarsto. O gal apsivirgo, taptelėjo jam. Juk ne juokas per tokius šalčius bažnyčioj ištupėti. Na, jei persišaldė, tai pati ir kalta, murmėjo Adomas. Ar negalėjo namie kokį rožančių sumesti, kol šalčiai atsileis.

Jau ir gerokai įdienojio, o Agnieškos vis negirdėti.

— Na, eisiu, sakysiu, ar miršti ar ką, kad visą rytą nieko negirdėti, — net balsiai kalba Adomas, verdamas duris.

Žiūri, ji guli lovoje ir dejuoja:

— Gerai, kad atėjai, Adomėli. Sakau, numirtum, sustingtum, nė kunigo nebūtų kam parvesti. Negaliu, Adomai, negaliu, visus šonus diegia, o karštis degintė degina.

— Na, ar jau reikia per tokius šalčius bažnyčioje tupėti, juk jau nebejauna, o koks

ten bobos ir apsirengimas, — pradėjo bartis Adomas.

— Tokia jau Dievo valia, tokia Jo valia, — sunkiai kosti Agnieška.

— Žinai, Agnieška, aš nors krosnį užkursiu, o gal ką valgytumė?

— Nieko nenoriu, Adomai, nieko, krosnį, jei gali, pakurk, kad gelės nesušaltu, jei gali, tai nueik pas Geruliukę, tegu ji ateina, — sunkiai kvėpuodama, kalba Agnieška.

Adomas traukia už užkrosnio malkas ir kuria ugnį. Užsiliepsnojus prakurams, jo akys nubėga baltai nušveistomis grindimis ir atsimušą į Marijos statulėlę ant kampinio staliuko. Atrodo, kad šilta gipsinė Dievo Motinė, dailiai sudėjusi rankutes, seka akimis, kaip jis prie krosnies triūšia, ir šypsoi. Net jam nesmagu pasidaro. Jis stovi apžėlęs, kaip kelmas, sunkiomis klumpėmis, dar net kepturės nenusiėmęs.

— Pas tave, Agnieška, švaru, kaip zakristijoj, o aš užėjęs, kad jį galas, stoviu su kepture, — traukdamas kepturę nuo galvos, stebi Adomas tą besišypsančią statulėlę, tuos šventuosius ant sienų ir tuos karveliukus palubėje.

— Dėkui tau, Adomėli, kad užėjai, kad ugnelę užkūrei, gėliukėms bus šilčiau. Kad tau Dievas duotų sveikatą. Ar nueisi pas Geruliukę, nueik, tegu ji ateina. Kas žino, kokia Dievo valia, gal rytoj kunigėlį reikės parvesti, gal bus blogiau, — kalba Agnieška.

— Na jau, Agnieška, kiek persišaldei, tai jau ir kuniga, juk mirti nesirengi, padėgins porą dienų ir praeis, — kalba Adomas, eidamas pro duris. Lauke maudamasis kepturę, mostelėja ranka, lyg šalin vydamas negerą mintį.

Eina jis nuo šalčio raudančiu sniegu, bet taiu nyku ir nesmagu:

— Ir reikėjo jį apsigirti, — net pusbal-siu kalba, keldamas sunkias kojas.

Kitą rytą aprūpino kunigėlis Agniešką šventais sakramentais. Trečią naktį šalčiui lange ledines gėles berašant, mirė Agnieška. Užmigo miegu amžinuoju, kaip Geruliukę pasakojo:

— Dar kalbėjo, dar skundėsi, bet staiga žiūrįm — miršta! Vos spėjom grabnyčią uždegti. Taip lengvai mirė, rodos, tik užsnūdo. Dieve duok jai dangaus karalystę...

Agniešką pašarvojo daugel metų išvarg-

toje Adomynėje, tarp žaliuojančių leukonijų, tarp mirtų ir gvazdikėlių. Uždegė vaškines žvakes suėjusios davatkėlės, to pat likimo ir amžiaus gyvojo ražančiaus sesės giedojų giesmes iš didelių ir senų senų knygų.

Atėjo ir Adomas. Suklupęs prie velionės kojų, mušėsi krūtinėn, atsikėlęs sunkia ranka persižegnojo, pabučiavo ant stalo stovintį kryželį, atsirėmė į krosnį ir sunkiai atsiduso.

Ilgai stovėjo Adomas, ilgai jis žiūrėjo į mirusios veidą, į jos baltas rankas, į tas gėles, degančias žvakes ir tą karveliuką, lengvai besisukinėjantį palubėje. Ką jis galvojo, kas pasakys?

Kitą dieną nutilus paskutiniam "Libera" posmui, ir varpui gūždijai aidint sustyrusiomis klevų viršūnėmis, nulingavo Agnieškėlės karstas paskutinėn atodūsio vieton. Duobkasiai jį užmetė sušalusiais grumstais, kastuvų kotais įspaudė juose paskutinį antspaudą — kryžiaus ženklą.

Vienas paliko Adomas savo senoj pirkioj, Adomynėj. Vienas, kaip tas gluosnis prie kelio.

(Bus daugiau)

STUDENTŲ ŽODIS

Nr. 59

Redaguoja — G. Gedvila, D. Marcinkutė, R. Vėžys. Redakcijos
adresas: 1213 So. 49th Court, Cicero 59, Ill.

Nr. 59

MŪSŲ DARBAS

Su pavasariu ateina ir organizacinis atgimimas. Vienur, kitur pasigirsta, kad viena organizacija tą planuoja, kita tą daro. Tai Illinois Universiteto Chicagoje studentai planuoja išleisti laikraštį, tai L. S. Santara veda gyvosios lietuviybės akciją... Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad viskas gerai, visur entuziazmas.

Bet deja, organizacija, kuriai mes priklausom, t. y. Liet. Studentų Sąjunga jau kelinti metai miega, viršvalandžius miega. Pasižiūrėkim į savo susirinkimus; jei šokiai yra, ateina aštuoniasdešimt studentų, jei vien tik paskaita, pasirodo trisdešimt.

Tą galime matyti ir iš savo visuotinių suvažiavimų. 1956-ųjų metų suvažiavime jautėsi narių apatija. Retas kas Sąjungai konstruktyvių darbų pasiūlė.

1957-ais metais suvažiavime, Sąjungos steigėjų studentavimo dienoms pasibaigus, pasigendama jaunojo aktyvo, tai yra tų žmonių, kurie veiklą sektų ir joje gyvai reikštųsi.

Čia galėtume kaltinti skyrų valdybas už veiklos sukasdienimą, centro valdybas už pasiryzimo trūkumą, rinkėjus už nevisuomet kompetetingų žmonių išrinkimą, bet svarbiausia, turime kaltinti save. Jų neveikla yra simptomai mūsų visų apsnūdimo veiklos plotmėje.

Aišku, buvo lengviau veikti, kada Sąjunga buvo jauna. Jos naujumas, kaip ir kiekvienos organizacijos pradžioje, pridavė entuziazmo veikti; jos nariai dar Lietuvoje gimnazijas pradėję, buvo arčiau lietuviškojo gyvenimo-lietuviškosios dvasios. Tačiau, visa tai nelabai pateisina mūsų snūduriavimą.

Faktas yra, kad mes turim pradėti kreipti daugiau dėmesio į šią organizaciją.

Galbūt akademines organizacijos, kurių nariai būdami mažesnėse grupėse turi geresnę progą pasireikšti, gali didesnius dividendus už darban įdėtą laiką gauti, galbūt individai veikdami pavieniai ir neekviodami energijos organizacijos sukimo ratui gali būti daugiau darbingi, tačiau Sąjungos reikšmė negali būti paneigta. Yra darbų, kurių nei individai nei kademinės organizacijos negali atlikti — viena organizacija neišleis "Lituanus", viena organizacija nepravės laisvinimo politikos propagandos, viena organizacija neišlaikys tautiškumo.

Siems darbams Sąjunga yra reikalinga. Neužmirškime jos!

STUDENTIJOS BESIKEIČIAS VEIDAS

DALIA BULGARAUŠKAITĖ

Studentas kiekvienoje aplinkoje, kiekvienoje situacijoje yra apgaubtas ypatinga aureole. Jis atstovauja jaunuoli, staiga pajutusį pasaulį visam savo kompiukuotame apdare, praeiviusį pro provincinių nuomonių uždangą ir staiga supratusį, kad gyvenimas susideda iš daug daugiau neišspręstų, negu išspręstų problemų. Tai amžius, atsitinkas bei besimėtąs tarp vaikiško naivumo, nerūpestingumo ir abejingumo aplinkai ir suaugusio žmogaus sėslumo ir savotiško pesimizmo, kad visa tebūna taip kaip yra.

Tai jaunuolio galvosena, kuriai staigiai patiekta sistematizavimas, bet kartu neproblematizavimas, kuriai pradės pasaulis, kuriai diena iš dienos iškyla vis naujos sąvokos, kurios, tačiau, dar nepajėgia pilnai susikristalizuoti ir pasidaryti jo asmenybės dalimi. Tuo studentas pasižymi aštriu stebėjimu, dar aštresniais sprendimais — staiga įgavęs kritikos jausmą, ir jaunatviška dinamiška veikla.

Galbūt dėl to jo vaidmuo toks didelis valstybių politiniame, intelektualiniame ir socialiniame gyvenime.

Negalime to neigti nei čia — Amerikos lietuvių išeivijos dienose. Čia studento vaidmuo dar daugiau pakyla — nes su mokslo laimėjimu ateina didesnės pareigos ateitčiai — o jos yra sunkios ir atsakingos: išsilaikyti pačiuose ir įžiebtieji kitiems rusenanti lietuviškumo kibirkštį. Todėl studentas yra brangus ir reikalingas; todėl jo veikla yra stebima ir jdomimasi.

Jau švenčiame Lietuvių Studentų Sąjungos šeštąjį gimtadienį; panašiai švenčiame ir kitų akademinių organizacijų atskirimo bei įkūrimo Amerikoje sukaštaves: Stud. Ateitinkų, ASS, ir gal kiek trumpesnes Santaros.

Šešeri metai — trumpas akimirkas istorijos perspektyvoje, bet nepaprastai svarbus studentui tame laikotarpyje gyvenan-

čiam. Tai beveik apima jo studijavimo laiką (ir tai tik su ma-gistru) — pačias dinamiškiausias ir gražiausias dienas jo gyvenime.

Nenuostabu, kad lietuvių studentų, kas itin ryškų studentų organizacijose, veidas per tuos šešerius metus yra kiek pasikeičęs. Čia mes susiduriame su dviem kartom. Juokingai skamba, tačiau taip yra.

Studentijoje jau yra susiformavę dvi gan skirtingos kartos. O skirtumas glūdi ne tik metuose — jaunesni ir vyresni, bet jo kilmė gilesnė. Jis pasislėpęs tame, kad pirmieji mūsų studentai, kurių, žinoma, buvo daug mažiau nei jų yra dabar, atėję stumdiuoti nors ir sunkesniomis sąlygomis — vis dar nešėsi su savim Europos universitetų ar nors gimnazijos dulkes. Jie gyveno dar stovyklinių idealizmą. Universitetas jiems reikė pirmiausia — mokslo šventovė, o tik paskui pirmone įsigyti profesijai. Lietuviška veikla jiems buvo artima ir natūrali. Jie kitaip ir negalėjo veikti. Jų šaknys dar tebuvo įleistos lietuviškoje ir Vakarų europietiškoje dvasioje.

Techniškai ta veikla jiems nebuvo sunki — nes jai jie dar buvo paruošti jeigu ne Lietuvoje, tai bent Vokietijoje. Skautai, ateitininkai ir kt. buvo pribrandę juos visuomeniškai, lietuviška gimnazija ir europietiška kultūra — intelektualiai, na, ir stovyklinis gyvenimas — patriotiškai. Tuo tarpu dabar pradedantieji studentai jau Amerikos gimnazijų prekė. Jų pažiūros jau daugiau amerikietiškos nei europinės; jų galvosena atskleista Amerikos materialistinėmis nuotakomis; jų intelektualinis pajėgumas dažnai menkesnis, nes Amerikos gimnazija nėra tiek pat arti kiek buvo lietuviškoji; pagaliau techniškai jie nėra pribrandę lietuvių veiklai nei kaip vadovai, o dažnai nei kaip lietuvių kalbos žinovai, nes vos spėjusį pradėti ar visai nepradėjusį lankyti lietuvių gimnazijas

dar Vokietijoje lietuvių kalbos žinojimas labai ribotas. To pasekoje Studentų Sąjungoje ir išvis lietuviškame gyvenime mes pergyvename pastebimą slydimą žemyn — pergyvename tam tikro indiferentizmo laikotarpį. Sakau "tam tikro", kadangi nebūtų teisinga viską nurašyti į nuostolius. Veikla, aišku, tebėra ir ji bent kiekviniškai (narių skaičiumi) išplitus, tačiau palyginus su keletos praėjusių metų veikimu — pasyvumas aiškiai žymus. (Po geresnio, blogesnis visuomet ryškesnis ir nemalonesnis).

Ir todėl mes girdim vyresnių (chronologiškai) studentų, kurie savo širdį buvo palikę Sąjungoje graudžius verksmus ir retoriką dėl dabartinio nuotauki; ir todėl įpusę studentai kraipo rustebusias galvas — kodėl prieš du metus viskas taip šauniai ėjo, o dabar ne; ir galbūt todėl naujieji studentai nebeat-sineša Sąjungon riešukuom energijos ir entuziazmo, o išjungia joną pasyviai ir automatiškai. Spaudos darbas dažnai te-dirba dar senieji vilkai su labai mažom išimtim; veiklesnių studentų sąrašas tik labai, labai lėtu tempu yra papildomas naujom pavardėm; suvažiavimų kokybė mažėja ir studentų veikla vis labiau leidžiasi į socialinę — pramoginę plotmę. Čia mes ir at-siduriame ties damoklišku klaus-tuku — kai vyresnieji pamažu nusiims nuo globėjy pozicijų (o jie vienas po kito trupa), ar ne-teks po kelių metų palikusiems vien amerikietiškos mokyklos studentams sutikti krizę lietu-vių studentų veikloje — gal ne visišką krizę, bet krizę vertybių skalėje — tai yra Studentų Są-jungos eventualų pavirtimą vien pasyvia socialine organizacija?

Čia pagalbom tegali ateiti tik situacijos supratimas, kad dabar prieš mus kyla kitokie klausimai, negu kito prieš penkerius, šešerius metus. Laikas bėga, mes keičiamės — o tai yra nesustabdoma, nors ir būtų prieš mūsų norą. Turim kai kuriuos meto-dus keisti ir mes, gal ne visai, bet modifikuojant ir pritaikant laiko žmonėms bei esamoms si-tuacijoms. Todėl reikia rimtai ap-svarstyti kiekvieną naują ban-dymą ar naują mintį.

Nesiečiau šio straipsnelio apimtyje nagrinėti būdų kaip praktiškai tektų vainuoti dabartinio studento nenųoramą burlaivį, kai vėjas iš visų pusių toks stiprus ir apgaubus — tenorėjau tik išskirti dviejų kartų susidūrimą ir besikeičiantį studentijos veidą. O tam tikrą problemos supratimą tegali privesti prie jos iš-sprendimo.

KNYGOS

RUSŲ LIBERALIZMAS

Victor Leontovitch, Geschichte des Liberalismus in Russland. Verlag Vittorio Klostermann, Frankfurt am Main, 1957, DM 30.— (\$7.50).

Šis stambus 426 psl. veikalas yra naudingas įnašas liberalizmo istorijai. De Ruggiero savojoje Europinio Liberalizmo Istorijoje skiria daug vietos Anglijai, Prancūzijai, Vokietijai ir Italijai, bet kitų kraštų atžvilgiu lieka piktoti pamotė. Leontovitch sakosi, jog kaip tik šis trūkumas paskatins jį užfiksuoti ir rusi-kojo liberalizmo raidą iki pirmojo pasaulinio karo.

Leontovitch pripažįsta, jog rusiškasis liberalizmas visą laiką gyveno vakarietiškomis idėjomis ir patsai nieko originalaus nėra davęs. Rusijon liberalizmas atėjo ne tik gana vėlai (pirmasis

GREETINGS and BEST WISHES

To Our Friends and Patrons

RELYON FURNITURE MOVING & STORAGE CO.

1837 EAST 55th STREET

HE 1-0422

GREETINGS and BEST WISHES

To Our Friends and Patrons

CRUXTON PIANO MOVING & STORAGE

6514 St. Clair Avenue

EN 1-7777

pusiau liberalus dekabristų suki-limas prieš caro valdžią įvyko 1825 m.), bet ir šiaip susidūrė su tokiomis atsilikusiomis apstovomis, kurios vakarų Europoje jau buvo pašalintos prieš šimtą ar du šimtus metų. Viena iš tokių akivaizdžiausių aplinkybių buvo sunki baudžiava, bet ne 1907 m. Stolytino siūlytoje programoje įėjo dalykai, kaip sąžinės laisvė, asmens neliečiamumas ir areštų reforma, savivaldybinių institu-cijų reikalas ir t.t. Nuo pat pra-džios, liberalinės idėjos sutiko aštrų pasipriešinimą iš caro val-džios pusės, kuris nekantresniuo-sius reformų reikalautojus sa-vaime traukė į radikalius revo-lucinius sąjūdžius.

Veikalas yra padalintas į tris skyrius: 1. Rusiškojo liberalizmo istorija 1762-1855 (vadinasi, prasideda Katarinos II reformo-mis); 2. Pilietinių teisių plėtotė 1856-1914 (daugiausia baudžiavos klausimas); 3. Politinių tei-sių plėtotė 1856-1914 (konstitu-cijos reikalavimai ir politinių partijų konjunktūra). Aplamai, veikalas nusikreipia į politinių ir socialinių reformų projektus ir reakciją. Dėlto knyga teikia teo-retinio traktato įspūdį, kuriame gausu citatų iš pirmųjų šaltinių (ištraukos iš rusų publicistikos, caro valdžios įstatymų, politinių kalbų ir programų ir t.t.). Ma-

žiau tėra aprašymo, kaip visa tai atsiliepė konkrečiame gyve-nime. Sakysime, Baltijos kraštų ir Lenkijos autonomijos klau-simas yra tik vienu sakiniu pami-nėtas. Iš kitos pusės, šis meto-das leidžia į to meto padėtį įžvelgti giliau, negu paprasti is-torijos veikalai, kuriuose pasi-tenkinama konkrečių faktų dė-symu, nesirūpinant, kaip juos apsprendė įtakingųjų asmenų galvosena bei idėjos. Leontovitch, dėka gausių ir kruopščiai surinktų citatų, leidžia žvelgti į pačius užkulius. (Tarp kita ko, šis veikalas pasirodė Frankfur-ter Wissenschaftliche Beitraege rėmuose).

Veikalas turėtų būti naudin-gas tiems, kurie domisi lietuviš-kojo liberalizmo raida. Čia ran-dama gana detalizuota santrau-ka, kaip vakarietiškojo liberaliz-mo mintis veikė Rusijos santvar-ką bei savivaldos institucijas (zestmst ir t.t.), ir tuomi esti išryškintas fonas ir lietuviš-kojo liberalizmo pradams, kurie buvo esminiai įtakoti rusiškųjų sąlygų. Ankstyvasis lietuviška-sis liberalizmas, atrodo, atėjo ne tiek tiesioginiai iš Vakarų, kiek per tarpininkus slavus. Šis vei-kalas kaip tik ir užpildo tą plyšį, kuris vakarų liberalizmą skiria nuo ankstyvojo lietuviškojo li-beralizmo.

V. Dn.

AKADEMINIAME PASAULYJE

• Detroito santariečiai kovo 23 d. numato surengti tarporgani-zacines diskusijas apie studen-tišką veiklą.

• A. Iljasevičius ir J. Geru-laitis sugrįžo iš kariuomenės ir vėl tęsia studijas, o Kazys Na-yasaitis išvyko atlikti karinės prievolės. Visi trys detroitiečiai.

• Kovo 2 d. Detroito įvyko šv. Kazimiero 500 metų gimimo mi-nėjimas, kuris buvo surengtas ateitininkų, skautų, ir vėjų pa-stangomis.

• D. Bulgarauskaitė ir J. Mil-takytė atstovavo lietuvių Mi-chigano valstybės tarptautinia-me jaunimo kongrese, kuris įvy-ko vasario 26 d.

• Detroito įvykstančio Santa-ros rajoninio suvažiavimo ren-gimo komisiją sudaro: A. Iljase-vičius, J. Gilydis, V. Šeputa, S. Šimolūnas, ir J. Šostakas. Komisijos adresas: 9359 Mendota, De-troit 4, Michigan.

• Vasario 15 d. įvykusiame tradiciniame Bostono pabaltiečių studentų vakare Irena Nikolsky-tė dalyvavo programos išpildyme.

• Daiva Mongirdaitė dainuoja Kamilijos rolę Bostono Unto muzikos mokyklos statomoje operoje "La Traviata".

• Kovo 1 d. Bostono santarie-čių susirinkime Vyt. Kavolis skaitė paskaitą "Individualizmas ir egoizmas lietuvių charaktery-jė".

• Bostono studentai ateitinin-kai Velykų pirmą dieną ruošia linksmavakarį.

• Bostono studentai santarie-čiai ruošia lietuviškos muzikos popietę, įvyksiančią kovo 23 d. Programą išpildys Herkulis Stro-lia ir Vyt. Strolia su kvintetu.

• Vasario 8-9 d. įvykusioje sporto šventėje Bostone, Vyt. Bruzdelevičius buvo žaidynių pravedėjas. Vytautas taip pat vadovauja Bostono sporto klubui "Dainava".

• Vasario 8 d. Vida Aperavi-čiūtė ištėkėjo už Vytauto Paške-vičiaus. Jaunavedžiams linkime laimingo gyvenimo.

• Philadelphijos studentai ren-gia balių, kuris įvyks balandžio 26 d., Coronet Ballroom.

• Urbaniškiai suruošė lietuvių tautodailės parodą, sukelusią ne-maža dėmesio amerikiečių stu-dentų tarpe. Parodos sudarymu rūpinosi Vita Čerškutė ir Vyt. Rūbas.

• A. S. S. Los Angeles Sky-rius suruošė Klaipėdos at-vadavimo minėjimą Dr. G. Va-lančius skaitė paskaitą apie Klaipėdos reikšmę Lietuvai.

• Lietuvių Studentų Sąjungos Clevelando Skyriaus naujon val-dybon išrinkti: pirm. — A. Pen-kauskas, vicepirm. — R. Babic-kas, ižd. — D. Staniškis, sekr. — M. Dabirkaitė, užsienio reikalų tvarkytojas — R. Vizgirda, kon-trolės komisija — A. Malcanaitė, A. Orinitaitė ir V. Kamantas.

• Centrinis "Lituanus" remti komitetas sudarytas Clevelande. Pirm. — Vyt. Kamantas, vice-pirm. — dr. M. Vaitėnas ir inž.

(Perkelta į 5 psl.)

Peenemiundės baltieji pirštai

PULKININKAS SU TRIM PAVARDĖM

Pėdų mėtymas

1943 m. gruodžio mėn. keršto ginklo V-1 vadovybės štabas perkeltas į Merlemont. Kareivinės Zempine pakeičiamos prancūzų Karaliaus-Saulės laikų rūmais. Jie panašūs į kitus tų laikų nedidelius rūmus, ilgas, baroko stiliaus pastatas, apsuptas puikaus parko. Maža veidrodžių salė, puošniai įrengtos gyvenamosios ir pasilinksminimams skirtos patalpos, bokšteliai bei kiti "priedai".

Dabar čia gyvena visai kito laikmečio kariai. Kariai mėlynoje uniformoje, raudonais ženklais; trumpų bangų priimtuvai ir Londono žemėlapiai. Geriamas Cointreau ir benediktinas. Tačiau tikrumoje tegalvojama apie vandeniliosuperoksida ir kitus cheminius mišinius.

Baterijų įgulos viena paskui kitą perkeliama į numatytas vietas, kurios kol kas nieko bendro neturi su juostais ar dar statyboje esančiais šaudymo punktais. Įgulos įjoliutos viena nuo kitos. Kaimų daržinėse karininkai duoda teoretines pamokas vien brėžinių ir paveikslų pagalba. Šoviniai dar guli sandėliuose. Prie jų niekas negali prieiti.

Merlemonte yra 155(W) priešlėktuvinės artilerijos pulko štabas. Telefono laidai veda į jau atvykusias baterijas, šio pirmojo istorijoje tolimojo veikimo šovinio. Baterijų įgulos surenkamos Bruestenorte — Rytpriusiuose. Po to, trumpam laikui perkeliama į Zempin. Čia keletas bandomų šūvių su keistuoju "paukščiu", pasikrovimas ir kelionė Prancūzijos link.

Merlemonte ši specialioji vokiečių "stebuklingojo" ginklo grupė oficialiai vaizduojama kaip priešlėktuvinės artilerijos vienetas Creil. Creil yra netoliese Merlemont mažas miestelis. Viskas puikiai užmaskuota. Retkarčiais čia pasirodo keletas civilių ar barzdotas pulkininkas. Vis dėlto vieną dieną mažųjų rūmų Merlemonte gyventojams pasidaro "per karštą".

Rudi Cebulla žingsniuoja pro parko vartus. Rudi yra Wachtel pasiuntinys. Iš topolių alėjos jis pasuka gatvę ir linksmai švilpaukdamas greitai pasiekia mažą Beauvais kaimelį. Jis neša baltinių ryšulėlį — keletą pulkininko viršutinių marškinių.

Faktiškai Rudi yra priešlėktuvinės artilerijos karys. Skal-bėja jį tepažįsta mėlynoje uniformoje, bet šiandien jis nešioja kitą. Šiandien pėstininkų pulkininko Wolf pasiuntinys apsilvėjęs Todt organizacijos uniforma.

Skalbėja stebisi:

— O la la, monsieur Rudi! Jūs juk priklausote priešlėktu-vinei. Iš kur Organizacija Todt?

Rudi neturi nieko bendro su karine slaptąja žvalgyba, bet jis tuoj supranta padėtį ir įvykį praneša pulkininkui.

Seka telefono pokalbiai tarp Merlemont ir slaptosios žval-gybos skyriaus Arras. Greitai daromi sprendimai. Ką skalbėja Beauvais žino, tą po kelių valandų sužinos prancūzų pogrindis. Dar tą pačią dieną priešlėktuvinės grupės Creil vadovybės štabas apleidžia Merlemont.

Aštuoni kilometrai toliau, mažoj Auteuil pilyje, V-1 vado-vybė vėl pradeda savo darbą. Prie vartų pakabinama balta, ke-turkampė iškaba: Organizacija Todt. Statybos grupė Schmidt.

Iš priešlėktuvinės artilerijos pulkininko Max Wachtel, artilerijos pulkininko Martin Wolf ir pulkininko-leitenanto Michael Wagner pasidarė organizacijos Todt vieno statybos skyriaus šefas Schmidt.

V-1 darbuotojų pėdų mėtymas, klaidinant prancūzų po-grindį ir tuo vengiant anglų bombų, darosi panašus į kriminalinį romaną. Bet tai yra karo istorija.

Belgijos karaliaus mašina

Lengva mašina, su karo aviacijos ženklu WL, išvažiuoja iš Merlemont. Joje sėdi du priešlėktuvinės artilerijos karininkai. Vienas jų atsargos majoras, Breslau universiteto profesorius. Pulkininkas Wachtel pasikvietė prof. Sommerfeld, kaip balistikos patarėją. Antrasis yra štabo majoras Dahms.

Mašina pasukusi į mišką tarp Merlemont ir Auteuil sustoja. Šoferis išima du naujus auto numerius. Tai prancūzų automobilių civiliai numeriai. Jie pritvirtinami virš kariškųjų. Ir visi trys vyrai išsivelka uniformas. Į Auteuil, pas statybos skyriaus vadovą Schmidt, keršto ginklo šefą, atvyksta jau civiliai svečiai.

Panašiai paslaptingai vyksta kelionės ir Paryžiu — oro laivyno grupės štaban. Greitumo dėliai Wachtel, Wolf, Wagner arba Schmidt mieliausiai naudoja konfiskuotą juodą Chrysler, kurs anksčiau priklausė Belgijos karaliai.

Arras karinės slaptosios žvalgybos skyrius, apsaugos dē-liai, yra davę daugelį laiką trukdančių potvarkių. Prie kiekvie-nos geležinkelio pervažos sustojama, su kiekvienu šieno vėžimu atsargiai prasišlenkiama.

Paryžiuje, Avenue du Foch, yra Wachteliui pavestas butas, bet jis niekad nepabūna ten ilgiau, kaip vieną ar dvi valandas. Trumpas poilsis, civiliai rūbai pakeičiami uniforma ir vykstama posėdžiauti į Palais Luxembourg...

Anglai seka vokiečių skubėjimą

Maždaug tuo pačiu laiku britų karinės slaptosios žvalgybos centralėje — Whitehall iškyla nauja problema, kuri pasirodo esanti "kietas riešutas":

— Ką planuoja vokiečiai šiaurės Prancūzijoje? Ką reiskra statybos dalinių kilnojimas ir ką jie veikia visoje Kanalo pakran-tėje, apie kurių sutelkimą praneša prancūzų pogrindis?

Jacques Barreault, vienas iš gabiausių MI-5 skyriaus ry-šininkų Prancūzijoje, gauna uždavinį, specialiai paruoštu šifru, radijo bangomis, perduoti tikslius davinius apie vokiečių pabūklų naujajias pozicijas. Ypač svarbų: vietovės, kalibras, įgulos skai-čius... Barreault darbas sunkus. Atrodo, čia nėra paprastos po-zicijos. Nesimato jokių pabūklų. Ir kariai nepriklauso tam pa-čiam junginiui. Vienur pėstininkai, kitur aviacija, o kai kur vien civiliai.

Tačiau Barreault ši tą vistik patyrė. Iš prie Yvrench, ūki-ninko daržinės pastogėje įrengtos radijo stotelės, jis perduoda šifruotą tekstą. Jame yra žodžiai — "šaudymo rampa".

Londonas nusigąsta. Šaudymo rampos? Kam? Visa žvalgybinių lėktuvų grupė priskiriama šiaurės Pran-cūzijos sekimui. Kas dieną jie skrenda po kelis kartus; daugelį šimtų kartų poros savačių bėgyje.

Oro žvalgyba surandą tarp Calais ir Cherbourg, ypač apie St. Omer, vieną po kito 9d V-1 šaudymo punktus. 16-kai baterijų po keturias rampas, priedu po dvi rezervines kiekvienai. Iš dalies

AKADEMINIAME PASAULYJE

(Atkelta iš 4 psl.)

Alb. Vataitis, sekr. — V. Kasperavičiūtė, izd. — J. Kazlauskas, narijai — N. Kersnauskaitė ir L. Iešmantaitė. Pirmininko adresas: 508 E. 125 St., Cleveland 8, Ohio. Telefonas MU 1-6767.

• Vasario 13 d. Urbanos studentai ateitininkai surengė programą kurioje kun. K. Ruibas skaitė paskaitą "Religijos istorija".

• Genė Rimkutė, Dalia Orenaitė, Daiva Blinstrubaitė, Vytenis Petrušis, Rimvydas Šliažas redaguoja Chicago's Navy Pier (Illinois Un-to) studentų laikraštį, kuris turėtų neužilgo pasirodyti. Laikraštį administruoja Romas Žiūraitis, Jonas Gaušas, Rūta Urbutytė, Danga Balcerytė, Raimundas Punkris, Laima Vebšaitė.

• Zita Čarneckaitė paskirta Pasaulio Lietuvių Oro Skautų ta.

skyrta vadove. Ji taip pat yra Chicago's oro skautų draugovės draugininke.

UŽUOMINOS

UZ LIETUVIŠKOJO HORIZONTO

Nėra reikalo aiškinti, kad mūsų laisvinimo darbas yra gana apibotus. Sandomieji ginklai pakeisti žodiniiais, priešas puolamas ne kovos lauke, bet per spaudą ir radiją, fiziniai jis nepasiekiamas. Tačiau, jei šis žodinis ginklas yra tinkamai vartojamas, jis yra galingesnis už visus tankus, visas patrankas.

Šiame straipsnyje norėtume mest žvilgsnį į keletą darbų, Vidurinių Vakarų universitetus, apie kuriuos ligšiol nedaug minėta.

Jų statyba baigta, iš dalies dar statoma. Tuo pačiu metu suranda oro nuotraukų vertintoja Constance Babington Smith V-1 šaudymo rampas Peenemündeje. Lėktuvų statybos ministeris Sir Stafford Cripps, Churchillio parėdymu, ruošia sprendžiamą padėties apžvalgą.

Duncan Sandys, dabar jau pulkininkas, perima į savo rankas slaptosios žvalgybos skyrių: "vokiečių slaptieji ginklai". Vieno prancūzų agento pranešimą laiko jis nepaprastai svarbiu. Pastarasis dirba prancūzų firmoje, kuri atlieka Todt organizacijai įvairius žemės matavimo darbus ir jis praneša apie Abbeville apylinkėse vedamas keistos konstrukcijos statybas, panašias į "sokimėjimo rampas". Tą palyginimą patvirtina ir Royal Air Force oro nuotraukos.

Dabar Londonas paskelbia visą Pás-de-Calais, kaip pirmojo laipsnio pavojaus zoną. Ir čia be perstojaus krenta bombos ant V-1 pozicijų. Visos rampos sunaikinamos. Tik dvi išlieka. "Rumpelkammer" akcija pati virto į laužą.

(Bus daugiau)

Pirma paminėsime Illinois Universiteto dalį Chicagoje. Čia kiekvienais metais susispačia nuo šimto iki šimto penkiasdešimt lietuvių. Jie per Lituanicos klubą neretai išeina į amerikiečių visuomenę, pristatydami jai lietuvių kultūrinį lobyną. Šie lietuviai yra dalyvavę universiteto rengiamose parodose, kur, pasipuodę tautiniais rūbais, jie teikė informaciją apie Lietuvą. Per pereinčius porą metų jie surengė informacines lėntas, kabančias prie knygyno, per Kalėdas pastatė lietuviškais ornamentais puoštas eglutes, daug kitataučių pagyrimų gavusias.

Toliau randame patį Illinois Universiteto centrą Urbanoje. Čia vien šiais mokslo metais universiteto studentai yra surengę dvi parodas. Pirmoji liaudies meno, antroji Milwaukee's mieste atidaryta lietuvių grafikų meno paroda, kuri ištatyta Urbanos Illini Union pastate susilaukė daug kitataučių svečių. Taip pat Urbanos studentai išleido leidinį, pavadintą "Introducing Lithuania". Jo patrauklumas atkreipė dėmesį Lietuvos Diplomatines Tarnybos, kuri žada atspausdinti dar kelis tūkstančius kopijų.

Greta kitų universitetų, kaip DePaul, Loyola, Roosevelt, kur šios rūšies darbas taip pat yra atliekamas randame ir Chicago's Universitetą. Čia tik šiais metais atsirado didesnis skaičius lietuvių, kurie, susibūrę į klubą, nutarė savo jėgas paskirti Lietuvos garsinimui amerikiečių inteligentijos tarpe. Su L. S. Santaros pagalba jie gegužės 13-17 dd.

Clevelande APYLINKĖSE

RIMVYDAS MINKŪNAS — NAUJAS INŽINIERIUS

Pereitą savaitę statybinės inžinerijos studijas Clevelando Fenn College baigė Rimvydas Minkūnas, gaudamas statybinės inžinerijos bakalauro laipsnį (Bachelor of Civil Engineering).

Jaunasis inžinierius Minkūnas nepaprastai aktyviai veikė ir veikia lietuvių studentų ir skautų gyvenime. Jis kelis metus vadovavo Clevelando studentams, būdamas Lietuvių Studentų Sąjungos JAV Clevelando skyriaus pirmininku.

rengia festivalį, pavadintą "A Culture in Exile". Per šį festivalį planuojama surengti lietuvių dailininkų reprezentacinę meno parodą ir koncertą; taip pat norima surengti paskaitų ciklą apie lietuvių gyvenimą ir jo iškeliamas problemas.

Čia paminėti tik keli universitetai. Geriau apsižvalge, atrastumėm ir kitų universitetų, kur darbas atliekamas. Tačiau ne šio straipsnio paskirtis surašyti kiekvieną Lietuvai naudingą darbą. Svarbiausia, norėta parodyti, kad darbas, kurį studentai apsiėmė, yra atliekamas individualių, klubų ir t.t.

Bet jei dabar norim paploti sau per petį, susilaikykime ir pagavokime, ką dar daugiau galėjom atlikti šioje ir kitose plotmėse.

Ypatingai didelę savo jaunatviškos energijos dalį skyrė Lietuvių Skautų Broliai, kurioje buvo įvairias skautiškas pareigas. Paskautininkis Rimvydas Minkūnas buvo ilgametis Pilėnų tuntu adjutantas, šiuo metu yra Vytauto draugovės draugininkas. Lietuvių Studentų Skautų Korporacijos Vytis senjoras Rimvydas buvo įvairias pareigas Korporacijoje, o šiuo metu yra Korporacijos Clevelando skyriaus pirmininkas.

Būdamas labai judraus, linksmo ir veiklaus būdo, Minkūnas yra suorganizavęs visą eilę studentiško pareigū, dalyvavęs ir įvairias pareigas ejęs skautų ir studentų stovyklose bei suvažiuose, o taip pat savo darbu prisidėjęs visur, kur tik galėjęs.

Universitete priklausė American Society of Civil Engineers organizacijai.

Be minėtų jaunimo organizacijų, inž. Minkūnas priklauso ir Lietuvių Bendruomenei, būdamas pareigūnu jos nariu.

Neseniai laikė valstybinius egzaminus Ohio valstybėje gauti profesionalo inžinieriaus teises.

Jaunasis inžinierius Rimvydas Minkūnas yra gražus pavyzdys lietuvių jaunimui, pasididžiavimas ir džiaugsmas jo tėvams. Jadvygai ir Vincui Minkūnams, leidusiems jį į mokslius, ir didelės viltys visiems lietuviams, kad jis savo darbu kels jos vardą ir garbę taip, kaip ir iki šiol darė. Rimvydo draugės ir draugai džiaugiasi jo mokslo laimėjimu, linkėdami jam gyvenimo laimės.

K.

Radijo metinis susirinkimas

šaukiamas šį sekmadienį, kovo 30 dieną, 11 val. lietuvių salėje. Senoji valdyba (pirm. A. Mikulskis, vicepirm. P. J. Žiūrys, izd. M. Dunduraitė, sekr. A. Gaičiūnė) ir progr. ved. J. Stempužis) praneš apie praėjusių metų radijo veiklą, kurioje yra keletas labai reikšmingų darbų. Praėjusiais metais įvestos reguliarios jaunimo valandėlės, kurios susilaukia didelio dėmesio jaunųjų ir vyresniųjų klausytojų tarpe. Didžiausias praėjusių metų radijo rėmėjas yra klubo garbės narys ir vicepirmininkas inž. P. J. Žiūrys. Jis ne tik piniginiai stipriai rėmė, bet pvz. padėjo suorganizuoti Vasario 16 programą amerikiečiams, pakviesdamas į kalbėti kongreso atstovą Michel Feighan.

Tėviškės Garsų radijo programa įsteigta 1949 metais. Iki šiol transliuota 450 programų. Įsigyta įvairių naujų priemonių ir plokštelių už 1000 dolerių (1957 m.). Visi Radijo Klubo nariai ir rėmėjai maloniai kviečiami susirinkime dalyvauti, padėti surasti naujų būdų radijui išlaikyti ir tiesioginiai prisidėti prie radijo administravimo.

SLA 136 kuopos susirinkimas, įvyks kovo 30 d., 11:30 val. Dirvos patalpose. Visus narius prašom būtinai dalyvauti. Bus renkami Pildomosios Tarybos pareigūnai, seimo atstovai ir kita.

LAS 4 metų veiklos sukaktis

Pereitą sekmadienį p. Joku-baičių namuose įvyko L. A. S. Clevelando skyriaus narių susirinkimas.

Susirinkimo metu buvo paminėta skyriaus 4 metų veikla. Po veiklaus ir darbingo susirinkimo nariai ir jų žmonos buvo p. Joku-baičių skaniai pavaišinti.

BALTIC BAKERY

praneša Clevelando lietuviams, kad artėjant šv. Velykoms, Baltic Bakery yra pasiruošusi kepti įvairius europietiškus tortus, pyragus ir kitus skanėstus. Užsakymus kepykla priima iki balandžio mėn. 4 dienos telefonu UT 1-1283.

Keptyklos savininkai — Antanas Glodenis ir Vytautas Strimaitis, Velykų švenčių proga sveikina visus savo klientus, linki džiaugsmo ir geriausios motaifkos.

Skautų ir skautų tėvams

Šį sekmadienį, kovo 20 d. 11 val. Clevelande, didžiojoje Lietuvių Klubo salėje, Ant. Banionis skaitys pranešimą "Skautai kovoje dėl Lietuvos laisvės". A. Banionis pr. vasarą įankėsi Euporoje ir dalyvavo pasaulinėje skautų jamborėje.

Be to, LSS jubiliejinėms stovykloms ruošti komisijos pirmininkas padarys svarbų pranešimą tėvams bei vadovams apie šiais metais ruošiamą jubiliejinę tautinę stovyklą.

Ten pat bus parodytos filmos.

Visi skautų ir skautų tėvai ir vadovai bei besidomintieji jaunimo veikla kviečiami atsilankyti.

Detroito skautai Clevelande

Būrys Detroito skautų vadovų, vyr. skautų ir L. K. Mindaugo draugovės skautų šį šeštadienį, kovo 29 d. atvyksta į Clevelandą ir čia su Vytauto Didžiojo skautų draugove ir Pilėnų tuntu turės draugiškas sporto žaidynes.

Sekmdienį, kovo 30 d. 11 val. lietuvių klubo didžiojoje salėje žaidynių laimėtojams bus įteiktos dovanos.

Pax Romania minėjimas

Sekmdienį, kovo mėn. 30 d. 3 val. p. p., lietuvių apatinėje salėje, įvyks Pax Romana minėjimas. Apie Pr. Dielininkaitį, buvusį Pax Romana vicepirmininką, kalbės p. J. Staniškis. Paskaitą skaitys dr. V. Vygantas. Minėjimą rengia Clevelando Studentų Ateitininkų Draugovė.

Visi maloniai kviečiami atsilankyti.

SLA 14 kuopos susirinkimas

įvyksta balandžio mėn. 1 d., ant-radienį, 7:30 val. v. lietuvių salėje. Bus renkami Pildomosios Tarybos pareigūnai, delegatai į seimą ir kt. Nariai kviečiami į susirinkimą atvykti.

Korporacijos Neo-Lithuania pobūvis

Korporacijos Neo Lithuania Clevelando skyrius gegužės mėn. 3 d. (šeštadienį) Sachsenheimo salėje, E. 55, rengia pobūvį. Povūvyje bus atlikta įdomi jaunųjų korporantų programa.

Programoje žada pasirodyti ne tik Clevelando, bet ir kitų vietovių (Chicago, Detroito ir kt.) jaunosios korporacijos jėgos: šokio, dainos ir žodinio meno šakose.

Pobūvio metu šokiams gros Melodie Band orkestras.

Pigiai parduodami

balda 3 kambariams. Šaukti EX 1-5538 tarp 9 val. ryto ir 5 val. vakaro. (26)

I. J. SAMAS JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai. Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Telef.: EX 1-3969. Butė: WA 1-2354

LIETUVIŲ KLUBAS

6835 SUPERIOR AVE. EX 1-1143

Lietuvių Klubo Direkcija, visus lietuvius ir jų draugus, kviečia nepamiršti 1958 m. lietuvių klubo.

Praleiskite laisvalaikį su savo savuose namuose. Klubas turi įvairių garsiakalbių. Sėdėdami bet kurioje vietoje, galite klausytis muzikos, lietuvių radijo valandėlių. Visą laiką veikia televizijos aparatas. Penktadieniais veikia lietuviškų valgių virtuvė.

Atsilankę neapsiriksime, visi patogumai Jums.

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

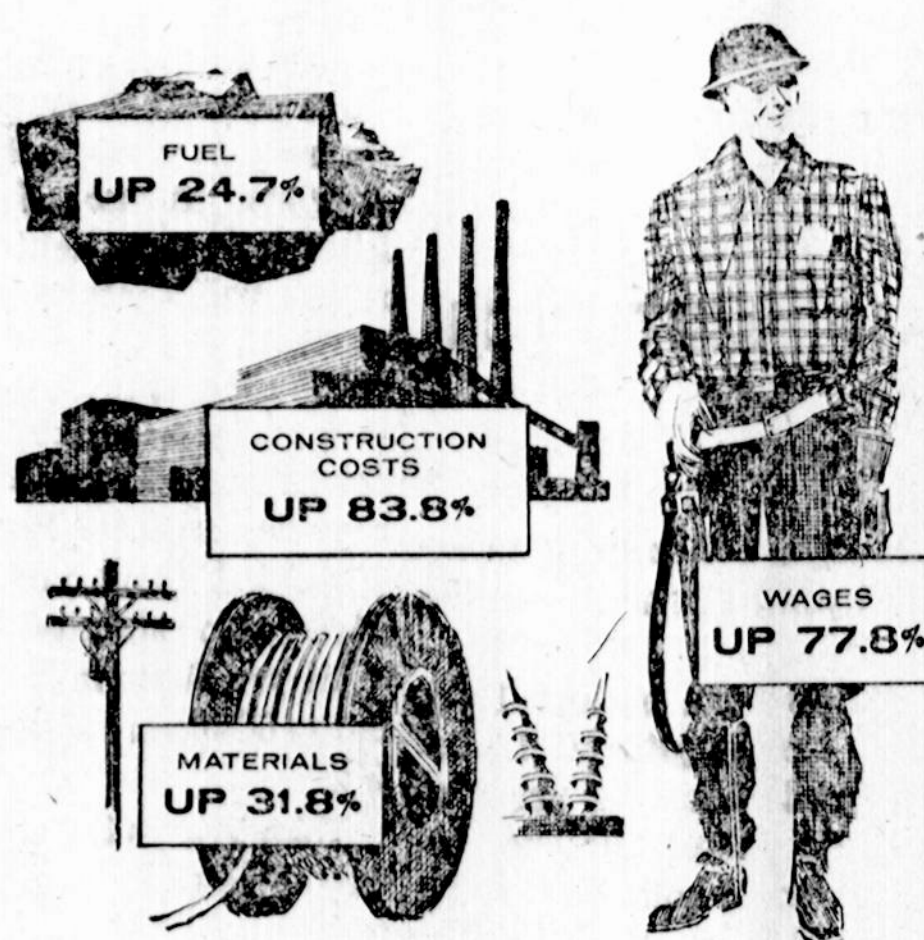
25 metų simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue ENdicott 1-1763

936 East 185 Street KE 1-7770

THE ILLUMINATING COMPANY PRAŠO PAKELIMO MAŽIAU NEGU CENTAS PER DIENĄ VIDUTINIAM KLIJENTUI

Mes mokam iki 87% daugiau savo reikalams, negu 1947 m'!

Jūs mokat 11% mažiau už elektros vienatą, negu 1947 m'!

Kada beveik viskas, ką jūs perkat, pakilo per paskutinius 10 metų, bet kaina, kurią jūs mokate už elektros vienatą, nukrito 11 procentų!

Per metus The Illuminating Company darė visą, ką galėjo, prilaikyti elektros kainą. Mūsų septyniadesimt septynių metų istorijoje, mes turėjom tikrai vieną stambų kainų pakėlimą, ir nuleidom kainas, mūsų privatiems klientams atstovais skirtingus kartus. Iš tikrųjų, jūs, kaip pirkėjas, padėjot įvykdyti naudodami daugiau elektros, kaip ir su kitais dalykais, jei daugiau naudojate, mažesnė kaina išeina už vienatą. Bet dabar, mums vis bandant prilaikyti labai kylančias kainas, neišvengiamai reikia prašyti mažo pakėlimo. Šis pakėlimas išeis mažiau, negu centas per dieną vidutinei šeimai. To mums užteks, kad ir toliau galėtume jums duoti

geriausią elektros patarnavimą, išlaikyti savo pažadus darbininkams, o toliau plėsti, laikui pasitiktį augantį elektros poreiklavimą šioj geriausioj vietoj visoj valstybėj.

COMPARE YOUR ELECTRIC SERVICE BILL UNDER PRESENT AND PROPOSED RATES				
MONTHLY RENT	PRESENT	PROPOSED	MONTHLY	DIFFERENCE
100	\$2.08	\$2.25	23c	
200	3.52	3.73	23c	
300	4.96	5.20	23c	
400	6.40	6.67	23c	
500	7.84	8.15	31c	
600	9.28	9.64	36c	
700	10.72	11.10	38c	
800	12.16	12.52	36c	
900	13.60	14.01	41c	

The increase we're asking is less than a penny a day for the average home user.

The Illuminating Company
ALWAYS AT YOUR SERVICE IN THE BEST LOCATION IN THE NATION

DIRVA

THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: Hendersen 1-6344. Redaktorius Balys GAIDŽIONAS (buto telefonas: GL 1-3976).

Kepurėmis užsvaidysime!

Rusų-japonų karo pradžioje iš Petrapičio aukštuomenės sklido nusiteikimas, kad su japonais kariauti vieni juokai: "Mes juos kepurėmis užsvaidysime!"

Jeigu kas buvo dėl to skeptikas ir suabejojo, ar tikrai vien kepurė užteks, ar nereiktų pasirūpinti ir kuo nors kietesniu, tas susilaukė nepatrioto, defetisto (savim nepasitikėjimo skleidėjo), dezertyro vardo ir panašiai.

Kepurėmis japonų neužsvaidė... Bet kepurinis optimizmas nedingo. Buvo jo daug kur Lietuvoje, o dabar net ir j tolmai Ameriką persimetė ir pražydo visu grožiu, tarp kitų, ypač Vliko sluoksniuose.

Vliko pirmininkas per "Naujųjų", nežinia, ar kam jau žinoma bendradarbių Aleksą Semetą vėl skelbia:

"Vlikas pasilieka politiniame Lietuvos laisvinimo lauke ir iš jo nemano trauktis..."

"Tik nuolatine, tiesiogine ir aiškia politine akcija Lietuvos laisvinimui padėsime..."

"Juo didesnis bus priešas noras nustumti Lietuvą užmarštin ir jos padėtį pasunkinti, juo intensyviau Vlikas tams priešinsis ir juo garsiau kels Lietuvos laisvinimo reikalą..."

Suprask, tautietai: jeigu tavęs nėra Vlike, tai esi pasitraukęs iš politinio Lietuvos laisvinimo lauko, memorandumais ir rezoliucijomis apipildime Valstybės Departamentą, Jungtines Tautas, ir viskas bus tvarkai; memorandumus per keliolika metų jau taip gerai išmokom rašyti, kad nėra ko čia mums gaišinti laiką kokioms "Dirvos žmonių" išgalvotoms "studijoms" ar "pasirengimams"; jei Chruščiovas su Bulganiu ką nors kombinuos, tai priminsim, kad mes, tautos atstovybė, reikalaujam jų ne klausyti, ir ką gi jie tada!...

Vienas tik šešelis temdo tą "kepurėmis (arba memorandumais) užmėtymo" strategiją. Yra defetistų... Jie netiki, kad užtenka vien kartoti tuos pačius memorandumus. Yra dezertyrų... Jie neduoda Vlikui savo kepurę. Yra ardytojų... Jie drįsta manyti, kad išklausa valdininko padarinių, esą Lietuvos reikalų politika vis dar nepasikeitusi, nėra dideli laisvinimo žygiai... Vadų ir tautos ramybei trūksta tik vieno dalyko — kodėl LNT ir Lietuvių frontas nenori įsijungti į tą "kepurė mėtymo vienybę"...

Kai nieko kito rankoj nėra, kepurė priešui per akis užvožti irgi neniekintinas mostas. Bet gal bent jau smėlio į ją prisidėmus?

Rimtai kalbant, naujos "viršūnių konferencijos" debesyse kykla. Jaučiame visi, kad Lietuvai jie nieko gera nežada. Tai ką gi: rašyti memorandumą, kad Amerika, Anglija, Prancūzija nesileistų į tokią konferenciją? Mokyti tų krastų prezidentus ir ministrus pirmininkus, kad su Maskva neverta derėtis, nes ji nesilaiko sutarčių? Ar jie to nežino?

Be abejo žino. Ir jeigu vis dėlto konferencija bus, tai negi Vlikas (tegu net ir su LNT bei LF pagalba!) savo įtikinėjimais atkalbėtų?

Todėl, turbūt, su tokia kepurė nieko negalint padėti, ar ne verčiau iš anksto ruošti tokiam atvejui, kad tas mums įtartinas įvykis gali būti. Taigi, ką mes darom, jei bus?

Tokių atvejų Lietuvos reikalui turi būti padarytas pareiškimas. Klausys, neklausys — o pareiškimo reikia.

Tik kokio? Ar prašyti, kad Lietuvai palankieji to įvykio dalyviai būtinai įtrauktų dienotvarkėn ir Lietuvos klausimą? Ką gi, būtų labai svarbus dalykas, jei paklaustų ir pareikalautų (net ir anglai su prancūzais!) — arba kalbam apie Lietuvą, arba nesidėdam prie stalo!

"Kepurėmis užmėtymo" nusiteikimas gali diktuoti ir tokį klausimo pastatymą. Bet gi puikiai žinom, kad dabar taip klausimui statyti nėra palankių sąlygų. Lietuvos klausimas negali būti lemiamas veiksnys, nuo kurio pareitų — būti ar nebūti "viršūnių konferencijai".

O iš kitos pusės — jei iš Lietuvos palankiosios pusės tas paklausimas į dienotvarkę pasiūlomas įtraukti, ir maskviečiai sutinka — kas tada? Keturi Didieji lemty Lietuvos likimą! Didelis laimėjimas, ar ne? Bet kaip nulemti? Neužmirškime, kad kada Lietuvos vyriausybė irgi entuziastingai paprašė anų laikų Keturis Didžiuosius išspręsti Vilniaus klausimą... Ir išsprendė! Reikėjo įrodinėti, kad toks sprendimas mums neprivalomas... O rankose liko tik "kepurinio" pobūdžio ginklas — nepalaukiamas giedojimas, kad be Vilniaus nenurimsim. Ir laukimas geresnės progos bei studijavimas, ieškojimas veiksmingesnių būdų tikslui pasiekti.

Kad Lietuva siekia ir laukia laisvės — tas yra viešai ir oficialiai žinoma. Bet konferencijos proga, kuri gali turėti lemiamą pasėkų ir Lietuvai, tas dalykas privalo būti tinkamai primintas, kad Lietuvos reikalą teisingai suprantančiųjų ir užjauniančiųjų politikos reikalų sprendimų mentyse būtų atšviežintas atitinkamas atsargumas (kurio kartais pritrūksta mūsų pačių

"didžiažygininkams"). Čia, atrodo, tuo tarpu būtų vieta sustoti, tai yra, susilaikyti nuo masėms patikti taikomų "trečio karo" ar panašių reikalavimų.

Tokio apsvaistymo pareiškimo vieningumas labai svarbus. Būtu nieko, jei atitinkamas vietos pasiektų net ir visa eilė pareiškimų, jeigu jie būtų suderinti, jeigu jie lydėtų iš daugelio kam-

Clevelando Grandinėlių penkmetis

INGRIDA STASAITĖ

Su dideliu dėmesiu visados sekiau ir tebeseku Jūsų pasirodymus. Malonūs jie lietuvių širdžiai. Akis džiaugiasi Jūsų šokių grakštumu ir precizija. Jūsų dirbamas didelis tautinis darbas. Darbas, kuris mums laimi ir svetimausių pripažinimą.

A.L.B. Pirm. St. Barzdukas

Sie p. St. Barzduko žodžiai, įrašyti į Grandinėlių darbų knygą pirmaisiais jos gyvavimo metais. Tačiau jie visam laikui grupę liko akstinu nenuilstamai dirbti ir puoselėti mūsų gražių tautos menų.

Pirmuosius žingsnius Clevelando Grandinėlių pradėjo prieš penkerius metus. Tuometinis Clevelando Lit. Mokyklos vedėjas p. A. Tamulionis ir A.L.B. valdybos narys p. J. Stempuzis sukvietė tada pirmąsias šokėjas, kurios ir sudarė pradinį grupės branduolį. Šiai grupei vadovauti ir mokyti buvo pakyestas p. Liudas Sagys, kuris nenuilstamai tą nelengvą, bet labai reikalingą darbą, tęsia. Tęsia skirdamas visas savo jėgas ir visą laisvalaikį. Suprantama, kad p. L. Sagys pasiekė neabejotinai gražių rezultatų ir laimėjimų.

Penkerius metus auklėdamas ir mokydamas jaunasias šokėjas ir šokėjas ne tik išmokė juos tiksliai ir grakščiai atlikti pasirinktus šokius, bet ir daug patriotinės dvasios ir tėvynės meilės įliejo į jų jaunąsias širdis. Clevelando Grandinėlių šiandien išaugusi į stiprų ir savystovų me-

ty kalbančių lietuvių vienodą nusistatymą ir vienodą reikalą su-
pratimą (kuris galimas tik bendrai apsvaistėjus).

Bet ar ne geriau būtų, jei mes visi tokia proga pademonstruotume, jog visų pirma mes patys laikomės Lietuvos nepriklausomybės teisinio pripažinimo dėsnio, prašydami to iš kitų?

Geriausiais tas gali būti pareikšta, jei visi mūsų politinės veiklos centrai paprašytų tokį pareiškimą, kur pridėra, padaryti Lietuvos Diplomatinę Tarnybą, su nurodymu, kad tą pareiškia ir visa laisvė politiškaai organizuota lietuvių visuomenė.

Ir nešaukukim po to, kad "didį laisvinimo žygį" atlikom, tik jauskimės, kad šiuo atveju darom ką galim — tuo tarpu ne priešui "užsvaidyti", o tik, nors ir "kepurė", gal papilam šiek tiek cemento savo turimoms pozicijoms palaikyti.

ninį vienatę yra žinoma ne tik čia, bet ir toli už Clevelando ribų, net plačiai šio krašto visuomenė.

Kalbant apie penkerių metų Grandinėlių nueitą kelią, jau sunku suskaičiuoti kiekvieną jos viešą pasirodymą, nes jų būta tikrai daug. Pasitenkimsiu paminėti tik pačius svarbiuosius ir charakteringesnius. Visus juos, aišku, lydėjo tas pats darbas, tie patys rūpesčiai, džiaugsmas ir laimėjimai.

Idomus yra pats pirmasis viešas pasirodymas, kuris vyko Clevelando metiniame tautų festivalyje. Jaunosios šokėjos, dar be didesnės praktikos, turėjo tą dieną atlikti mūsų garbę daugelio tautų tarpe. Ir štai, mūsų šokėjos nepranyko margųjų pasaulio tautų tarpe, bet priešingai, atkreipė į save visų žiūrovų akis ir išėjo laimėtoja. Šiuo pasirodymu Grandinėlių praskynė sau kelią tolimesnei veiklai.

1953-54 metų bėgyje Grandinėlių stiprėjo, į grupę įsijungė ir pirmieji berniukai. Darbas paspartėjo, grupė išsirikino iš savo tarpo ir seniūną, kuris p. L. Sagiui padėjo grupę administruoti. Svarbesnieji tame laikotarpyje pasirodymai: Clevelando katalikų suruoštame festivalyje ir Vieno Pasaulio Dienos programoje. Abejais atvejais Grandinėlių buvo amerikiečių spaudos ir visuomenės atstovų gražiai įvertinta. Štai žodžiai katalikų festivalio programos vedėjo Mr.

Manuel: "Jūs savo šokiais, rūbais, jauna nuotaka papuošėte mūsų šventę ir laimėjote visų simpatijas. Ta proga Clevelando Plain Dealer išidėjo didžiulę visos grupės nuotrauką.

Tų pačių metų bėgyje įvyko dar vienas paminėtinas įvykis — grupės krikštas. Grupei duotas Grandinėlių vardas, kuris buvo visų šokėjų labai mieliai priimtas.

1955-56 metų sezonas Grandinėlių darbų knygoje įrašytas aukso raidėmis. Jis neveltui šokėjų vadinamas aukso amžiumi. Šis sezonas itin gyvas pasirodymais ir darbu. Pasirodymai vyko vienas po kito, štai Grandinėlių šoka "June Festival", štai Al Sirat Grotto konvencijoj, kur ją Clevelando stadijone stebėjo apie 125,000 žiūrovų. Halle Bros. Co. r. didieji Clevelando dienraščiai įkelbia muzikos, dainos ir šokio konkursą. Grandinėlių šoka ir iššūka net pirmos vietos laimėtoja. Matėme Grandinėlių taip pat Clevelando Arenoje, kur jai eko George Gobel programoje šokti. Paskutinis tais metais pasirodymas vyko Pittsburghe, kur grakščiosios šokėjos demonstravo lietuviškus šokius sesėse mokytojos. Tai buvo dvidešimtiesis tais metais pasirodymas.

1957 metais į talką ateina ir muz. J. Kazėno akordeonistų orkestras. Šokiams groja net septyni akordeonistai. Tais metais Grandinėlių turėjo ir išvyką į Detroitą, kur, padedant smuikininkui S. Alkaičiui ir pianistui A. Smetonai, davė pilną vakaro koncertą.

Gal svarbiausias grupės gyvenime įvykis tai dalyvavimas grandiozishkoj pirmoj lietuviškojo jaunimo Amerikoje ir Kanadoje tautinių šokių šventėje, Chicagoje.

Ruošiantis šiai šventei p. L. Sagiui į talką atėjo nauji mokytojai — p. Raulinaitienė ir p. Aukštuolis. Grandinėlių, su didele grupe talkininkų, viso apie 50 žmonių vyko į Chicago. Pirmoji tautinių šokių šventė paliko Grandinėlių vardas, kuris buvo visų šokėjų labai mieliai priimtas.

1955-56 metų sezonas Grandinėlių darbų knygoje įrašytas aukso raidėmis. Jis neveltui šokėjų vadinamas aukso amžiumi. Šis sezonas itin gyvas pasirodymais ir darbu. Pasirodymai vyko vienas po kito, štai Grandinėlių šoka "June Festival", štai Al Sirat Grotto konvencijoj, kur ją Clevelando stadijone stebėjo apie 125,000 žiūrovų. Halle Bros. Co. r. didieji Clevelando dienraščiai įkelbia muzikos, dainos ir šokio konkursą. Grandinėlių šoka ir iššūka net pirmos vietos laimėtoja. Matėme Grandinėlių taip pat Clevelando Arenoje, kur jai eko George Gobel programoje šokti. Paskutinis tais metais pasirodymas vyko Pittsburghe, kur grakščiosios šokėjos demonstravo lietuviškus šokius sesėse mokytojos. Tai buvo dvidešimtiesis tais metais pasirodymas.

Grandinėlių šokėjos šoka kepurinę.

Tų pačių metų bėgyje įvyko dar vienas paminėtinas įvykis — grupės krikštas. Grupei duotas Grandinėlių vardas, kuris buvo visų šokėjų labai mieliai priimtas.

1955-56 metų sezonas Grandinėlių darbų knygoje įrašytas aukso raidėmis. Jis neveltui šokėjų vadinamas aukso amžiumi. Šis sezonas itin gyvas pasirodymais ir darbu. Pasirodymai vyko vienas po kito, štai Grandinėlių šoka "June Festival", štai Al Sirat Grotto konvencijoj, kur ją Clevelando stadijone stebėjo apie 125,000 žiūrovų. Halle Bros. Co. r. didieji Clevelando dienraščiai įkelbia muzikos, dainos ir šokio konkursą. Grandinėlių šoka ir iššūka net pirmos vietos laimėtoja. Matėme Grandinėlių taip pat Clevelando Arenoje, kur jai eko George Gobel programoje šokti. Paskutinis tais metais pasirodymas vyko Pittsburghe, kur grakščiosios šokėjos demonstravo lietuviškus šokius sesėse mokytojos. Tai buvo dvidešimtiesis tais metais pasirodymas.

Kiek pailsėjusi po šios šventės, Grandinėlių rugsėjo mėn. 20 d. vėl pradėjo darbą. 1957 metų ruduo ir 1958 metų pradžia taip pat gana gyva įvairiais pasirodymais. Svarbiausi iš jų — Vasario 16 programa ir penkerių metų veiklos užbaigimui dalyvavimas tautų festivalyje. Abejose šiose programose Grandinėlių vėl pasirodė dėmesio centre ir laimėjo daug naujų simpatijų.

Grandinėlių per penkerius metus nudirbo platų darbo lapą. Eidama šeštuosius ji pasiryžusi dar didesnių atkaklų dirbti, mokyti ir tuo pačiu kovoti už mūsų tautos ateitį. Praėjusių dienų darbai ir laimėjimai bus ir toliau akstinu jos ateities kūrybai.

Nesuklups gal vėjas okeano toliuos, Nešdamas džiaugsmo gaudą: tėviškė laisvė. — Atgaivins krutinę lūkesčiai nutolę, — Grįšime — brangiausia mums šalis sava!

Vartau krūvą laiškų iš Lietuvos, vienintelius ryšio su tėvyne liudininkus. Skaitau eilutes ir tarp eilučių. Ir ten žmonės gyvena. Bet koks tas gyvenimas! Giminė išblaškyta. Dalis Sibire, kiti artimieji dingę be žinios, mirę nežinomomis aplinkybėmis. Seniau pasiturėtinai gyvenę, šandien skurdžiai vargsta, kaip pavargėliai, prašydami paramos iš mūsų. Lietuvoje dabar baisiau, nei baudžiaivos laikais.

Tie ryšio liudininkai su tėvyne yra kartu ir sovietinės okupacijos bei vergijos Lietuvoje liudininkais. Štai ant vokų rusiški pašto ženklai, rusiški antspaudai "Meždunarodnoje" (tarp tautinis), prie lietuviško pašto pavadinimo registracijos antspaudė lotyniškam raidėm "Lit. SSR", kalendoriniai antspaudai pirmoje eilėje rusiškam raidėm pašto pavadinimai su "SSSR" ir "Lit. SSR" ir tik antroje vietoje pašto pavadinimai lietuviškai.

Prieš porą metų palengvėjęs pašto ryšiams su Lietuva, laikas pradėjo abejoti, ar tikrai sovietai cenzūruoja laiškus iš užsienio ir j užsienį. Toje dvasioje mūsų laiška i Lietuvą pagausėjo, pačių pašto tarnautojų atžvilgiu. Dabar aiškėja, kad tai buvo tik laikinos "varžtų Lietuvoje atle-

dimas". Todėl tegul bus man leista atvaizduoti pašto sistemą Lietuvoje: Kai tik 1940 m. birželio 15 d. raudonoji armija įsiveržė Lietuvon, tuojau iš Maskvos prisistatė specialus pašto, telefono, telegrafo ir radijo komisaris rusai ir žydėliai. Pirmoje eilėje jie perėmė savo žinion Lietuvos Pašto Valdžią, Vilniaus telefonų-telegrafo įstaigą, Kauno centr. paštą, Kauno telefono-telegrafo įstaigą ir radijo stotis.

Vadovaujantieji lietuviai pareigūnai buvo nušalinti arba pažeminti. Visos centrinės ir apskrities pašto įstaigos buvo pavaldintos kontoromis, o mažesnės įstaigos — skyriais. Laikui bėgant, lietuvių pareigūnų persijojimas buvo prarastas iki pagrindinių pasidare atviresnis. daug bėpaliko senų pareigūnų.

Didesnės pašto įstaigose, Vilniuje, Kaune ir apskrities centruose, politinė policija NKVD įsteigė slapto cenzūros skyrius su foto kameromis ir laiško tikrintojų kadrėmis, kas pradžioje buvo didžiausioje paslaptėje net jų turinis pasidare atviresnis. Pavyzdžiui: Vilniaus centrinio pašto rūmai buvo pertverti pu-

niau, palikus tik vieną langelį vidurinėje sienoje. Atskiru įėjimu iš didžiosios gatvės rinkosi gausus NKVD parinktas tarptautinis elementas tikrinti, skaityti, nurašinėti ir fotografuoti per paminėtą langelį specialiai parinkto pašto tarnautojo NKVD patikėtinio, į tą cenzūros skyrių perduodamus laiškus. Cenzūrojami buvo ne tik iš užsienio ateinantieji ir j užsienį siunčiami, bet ir vidaus laiška.

Tas pats buvo su telegramomis ir telefoniniais pasikalbėjimais, įtaisius specialias nusiklausymo priemones. Kai 1941 m. birželio mėn., Vokietijai užpuolus Sovietų Sąjungą ir lietuviams sukilėliams pagreitinus raudonosios armijos iš Lietuvos išsinešdinimą, sovietai galvatrukčiais pabėgo, mes radome visai "moderniškai" įrengtą Vilniaus pašto cenzūros skyrių su krūvomis patikrintų ir nepatikrintų laiškų, jų nuorašų, foto kopijų ir juodąją foto kamerą.

Iki to laiko sovietai dar nebuvę spėję panašius cenzūros skyrius įrengti visose centrinės pašto įstaigose. Atėję vokiečiai buvo kiek kultūringesni. Jie atstatė seną Lietuvos pašto sistemą, tik prie centrinių pašto įstaigų suorganizavę savo pašto skyrius, vadina-mus DPA — "Dienstpostamtus", nusodinę lietuvišką vadovybę ir įvedę vokišką tarnautojų kvalifikaciją. Sovietiškų cenzūros skyrių vokiečiai neatgaivino.

1944 m. grįžę sovietai Lietuvon, nėra abejonės, tuojau atstatė savo 1940 m. įvestą pašto sistemą su visais pašto cenzūros skyriais, kuriuos išplėtė visos Lietuvos pašto kontoros (centrinės pašto įstaigose). Tą savo sistemą, aišku, jie dar patobulino. Iš senų lietuvių pašto tarnautojų mažai bėpaliko savo vietose, bet be lietuvių pašto tarnautojų, bent žemesnės eilės, jie negali apsieiti. Žinoma, yra, kad mažesnės pašto įstaigose visi tarnautojai yra lietuviai, aišku, jų daliai priklausant komunistų partijai.

Toks yra pašto sistemos vaizdas sovietų okupuotoje Lietuvoje.

Todėl laisvojo pasaulio lietuviams, susirašinėjantiems su savo giminėmis ar artimaisiais Lietuvoje, reikia tai atsiminti. Ne užmirškime, kad sovietų pašto cenzūra Lietuvoje vaip veikė anksčiau, taip veikia ir dabar. Ir tą griežtą pašto cenzūrą nenustos veikusi tol, kol sovietai nepasitrauks iš Lietuvos, nes be to jie negali išlaikyti savo žiauraus režimo jiems svetimame krašte, kokia yra Lietuva, kur žmonės nebuvo, nėra ir nebus sovietams patikimi, nekalbant jau apie pačių Sovietų Rusiją ir jos gyventojus. Antra vertus, le-galizuota pašto cenzūra Sovietų Sąjungoje yra neatskiriamas saugumo veiksnys garantijos ir konstitucinės garantijos korespondencijos neliečiamybei, kaip kad yra laisvuose kraštuose ir kaip kad buvo Nepriklausomoj Lietuvoj.

Padaro mums tokius puikius dalykus. Prisiminkite tik keptimą. Jūs galite užstatyti liepsną norimam karščiui talkinant degintuvui su protu. Karštis nėra žemas, kad sugręžtų taukus... niekad taip aukštas, kad neperkeptų. Kontroluojamam gaso kepimu iškepama auksiniai... minkštai ir skaniai... iki pat kaulo.

THE EAST OHIO GAS COMPANY